

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

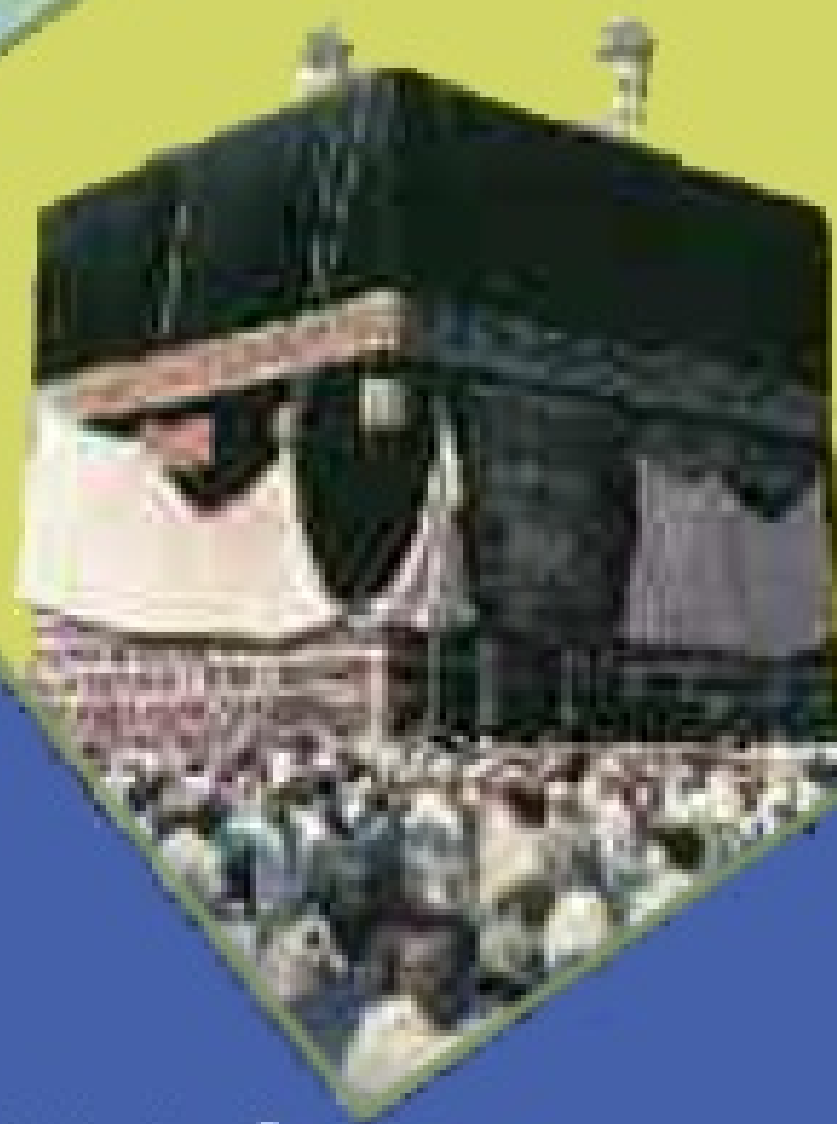
گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

همراه زائر

آیت الله العظمیٰ مکارم شیرازی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همراه زائر

نویسنده:

ناصر مکارم شیرازی

ناشر چاپی:

مدرسه الامام علی بن ابی طالب (علیه السلام)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	همراه زائر
۱۰	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۴	مقدمه
۲۰	فصل اول: چهل حدیث درباره زیارت خانه خدا و وظایف زوّار
۲۰	اشاره
۲۱	۱- میهمانان خدا و پذیرایی ویژه
۲۳	۲- ثواب بی‌شمار حج و عمره
۲۴	۳- حج و عمره، معادل جهاد!
۲۴	۴- حجّ واجب، برتر از خانه پر از طلا
۲۵	۵- حج آرزوی همه، حتی کوچ‌کردگان از دنیا!
۲۶	۶- کمال حج
۲۶	۷- آثار فراوان حج و عمره
۲۷	۸- بهترین عمره‌ها
۲۸	۹- وضع اسفبار تارک‌الحج به‌هنگام مرگ
۲۸	۱۰- ثواب حجّ نیابتی
۲۹	۱۱- مدینه محبوب‌ترین شهرها!
۳۰	۱۲- ارزش زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۱	۱۳- ارزش نماز در مسجدین شریفین
۳۲	۱۴- روزه کجاست؟
۳۲	۱۵- ارزش دعا در مسجد التّبی
۳۵	۱۶- چگونگی برخورد با دیگر مسلمانان

- ۱۷- شرکت در جماعت اهل سنت برای حفظ وحدت ۳۷
- ۱۸- زیارت اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله ۳۸
- ۱۹- زیارتی معادل حج در رکاب پیامبر صلی الله علیه و آله ۳۸
- ۲۰- زیارت شهدای آل محمد، کفار گناهان ۳۹
- ۲۱- زیارت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، حضرت علی، و امام حسن و حسین علیهم السلام ۴۰
- ۲۲- زیارت حمزه علیه السلام ۴۱
- ۲۳- ثواب نماز در مسجد قبا ۴۲
- ۲۴- حج مردود! ۴۲
- ۲۵- اهمیت حفظ زبان در حج ۴۳
- ۲۶- زیارت خانه خدا و سه پاداش بزرگ ۴۴
- ۲۷- نگاه به کعبه ۴۵
- ۲۸- ختم قرآن در مکه ۴۶
- ۲۹- سجده در بهترین مکان ۴۷
- ۳۰- رحمت الهی اطراف کعبه موج می‌زند ۴۸
- ۳۱- آثار پربرکت طواف ۴۹
- ۳۲- طواف و نماز در مکه کدام افضل است؟ ۵۰
- ۳۳- طواف به تعداد روزهای سال ۵۱
- ۳۴- موقعیت ممتاز حجرالاسود ۵۲
- ۳۵- آب زمزم ۵۲
- ۳۶- فضیلت کم نظیر سعی ۵۳
- ۳۷- فضیلت وقوف در عرفات ۵۴
- ۳۸- حج بی ولایت ۵۵
- ۳۹- آنها که در راه حج از دنیا می‌روند ۵۶
- ۴۰- کمک به نیازمندان، یا حج مستحبی؟ ۵۷

- فصل دوم: چهل مسأله مهم و محلّ ابتلا ۶۰
- اشاره ۶۰
- ۴۱- تخییر بین قصر و اتمام ۶۱
- ۴۲- نماز جماعت‌های کاروانی ۶۱
- ۴۳- نماز با اهل سنت ۶۳
- ۴۴- محلّ سجده در حرمین شریفین ۶۳
- ۴۵- تقیّه در مسائل نماز ۶۴
- ۴۶- پیروی از اهل سنت در مورد رؤیت هلال ۶۴
- ۴۷- سه روز روزه حاجت در مدینه منوره ۶۵
- ۴۸- حجّ خدمه و دیگر اعضای ثابت کاروان‌ها ۶۵
- ۴۹- نایب طبق فتوای مرجعش عمل کند ۶۶
- ۵۰- نیابت معذورین ۶۶
- ۵۱- خدمه می‌توانند نیت عمره مفرده‌کنند ۶۷
- ۵۲- انجام عمره برای نایبان حج ۶۸
- ۵۳- احرام از خارج مسجد شجره ۶۸
- ۵۴- استفاده از ماشین‌های سرپوشیده ۶۹
- ۵۵- نگاه در آئینه ۷۰
- ۵۶- وظیفه محرم در برابر حشرات ۷۰
- ۵۷- محدوده طواف ۷۱
- ۵۸- محاذات شانه چپ ۷۱
- ۵۹- طواف به هنگام ازدحام ۷۲
- ۶۰- طواف در طبقه دوم و پشت بام ۷۲
- ۶۱- ترک طواف مستحّتی به هنگام ازدحام ۷۲
- ۶۲- محلّ نماز طواف ۷۳

- ۶۳- عدم جواز جماعت در نماز طواف ۷۴
- ۶۴- سعی در طبقه بالا ۷۴
- ۶۵- رسیدن به قسمت لخت کوه لازم نیست ۷۴
- ۶۶- استراحت در حال طواف و سعی ۷۵
- ۶۷- میقات حجّ تمتع ۷۵
- ۶۸- اصابت سنگ‌ها به ستون لازم نیست ۷۶
- ۶۹- رمی از طبقه بالا ۷۶
- ۷۰- قربانی در قربانگاه‌های فعلی ۷۷
- ۷۱- زمان قربانی ۷۷
- ۷۲- شرایط ذابح ۷۷
- ۷۳- ذبح با چاقوی غیر آهنی ۷۷
- ۷۴- نیابت در ذبح ۷۸
- ۷۵- برنامه‌ریزی برای استفاده از گوشت‌ها ۷۸
- ۷۶- قربانی در وطن در صورت اسراف ۷۹
- ۷۷- ذبح با دستگاه ۸۰
- ۷۸- قصد ده روز در مکه ۸۱
- ۷۹- اقامت ده روز و خروج کوتاه مدت ۸۱
- ۸۰- عمره رجیبه ۸۲
- توصیه‌های لازم به زوّار خانه خدا ۸۲
- فصل سوّم: بخشی از زیارات و دعاهای مورد نیاز در مدینه و مکه ۸۴
- اشاره ۸۴
- زیارت معصومان علیهم السلام راهی به سوی خدا ۸۵
- اشاره ۸۵
- ۱- زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله ۸۷

- ۲- زیارت حضرت فاطمه علیها السلام ۹۰
- ۳- زیارتی دیگر به نقل از امام باقر علیه السلام ۹۱
- ۴- زیارت ائمه بقیع علیهم السلام ۹۲
- ۵- زیارت جامعه ۹۵
- ۶- زیارت حمزه علیه السلام ۹۷
- ۷- دعای خداحافظی با پیامبر صلی الله علیه و آله ۹۹
- ۸- وداع با ائمه بقیع علیهم السلام ۱۰۰
- ۹- تلبیه‌های مستحبتی ۱۰۱
- ۱۰- دعا‌های اشواط طواف ۱۰۲
- ۱۱- دعا‌های اشواط سعی ۱۰۹
- ۱۲- طواف وداع ۱۲۱
- ۱۳- دعای توسل ۱۲۲
- ۱۴- زیارت آل یاسین ۱۳۱
- درباره مرکز ۱۳۸

همراه زائر

مشخصات کتاب

نام کتاب: همراه زائر

نویسنده: آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی دام ظلّه

ملاحظات: تهیه و تنظیم حجّه الإسلام والمسلمین ابوالقاسم علیان نژادی

موضوع: ادعیه و مناجات‌ها

زبان: فارسی

تعداد جلد: ۱

مکان چاپ: قم

نوبت چاپ: اول

ص: ۱

اشاره

ص: ۵

مقدمه

بسیاری از شما خوانندگان محترم، مخصوصاً ساحل‌نشینان، از نزدیک، و دیگران از طریق فیلم‌های تلویزیونی، و یا در نشریات و کتاب‌ها، کشتی‌های بادبانی را دیده‌اید.

ناخدای چنین کشتی‌هایی هر زمان که مایل باشد، نمی‌تواند سفر را آغاز، و اگر شروع کرده آن را ادامه دهد؛ بلکه باید در انتظار بادهای مناسبی باشد،

ص: ۶

که در جهت موافق مسیر کشتی بوزد. سفر با این نوع کشتی‌ها برای کسانی توأم با موفقیت و پیروزی است که اولاً: بتوانند لحظات حساس را خوب تشخیص دهند، و ثانیاً: بهترین استفاده را از آن لحظات ببرند.

در برخی از روایات فرصت‌های طلایی که در طول عمر نصیب انسان می‌شود، به بادهای موافق برای کشتی‌های بادبانی تشبیه شده، که باید در کمین آن بود، و از آن استفاده کرد. از جمله در حدیث زیبایی از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله می‌خوانیم:

«انَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفْحَاتٍ أَلَّا فَتَعَرَّضُوا لَهَا

؛ در دوران زندگی شما نسیم‌های

ص: ۷

موافقی می‌وزد، خود را در معرض آن قرار دهید» (۱).

و در حدیث مشابهی به جای «

فَتَعَرَّضُوا لَهَا

»، «فَتَرَضُّوا لَهَا» (۲).

آمده است، یعنی در کمین آن لحظات باشید، و آنها را از دست ندهید، و به بهترین صورت از آن استفاده کنید. زائران گرامی خانه خدا! شما عزیزان مشمول روایت فوق، و در مسیر وزش نسیم رحمت الهی قرار گرفته‌اید، از این فرصت طلایی که معلوم نیست تکرار شود (هر چند برای تکرار آن باید دعا کرد) به

۱- بحارالانوار، جلد ۶۸، صفحه ۲۲۱.

۲- همان مدرک، جلد ۷۴، صفحه ۱۶۶.

ص: ۸

بهترین وجه استفاده کنید، مبدا بسان آن دسته از زوار باشید که پس از بازگشت از این سفر روحانی، افسوس فرصت‌های از دست رفته را می‌خورند، که پشیمانی دگر سودی ندارد.

مجموعه‌ای که در پیش روی شماست، برای استفاده هر چه بهتر و بیشتر از این فرصت استثنایی تهیّه شده، و در سه فصل خدمت شما عزیزان تقدیم می‌گردد:

فصل اول: چهل حدیث پیرامون حج و عمره. (۱)

۱- امید است مشمول روایات اربعین، که یک نمونه آن ذکر می‌شود، گردیم:

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: «مَنْ حَفِظَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا، يَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالِدَارَ الْآخِرَةَ، حَسْرَةَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيَّتِكَ رَفِيقًا؛ هر کس چهل حدیث حفظ کند (و به دیگران انتقال دهد) و هدف او جلب رضای خدا، و ذخیره‌ای برای آخرت باشد، خداوند در روز قیامت او را با پیامبران، صدیقین، شهدا و صالحین محشور می‌کند، و اینان همنشینان خوبی هستند». (بحار الانوار، جلد ۳، صفحه ۱۵۴، حدیث ۷).

ص: ۹

فصل دوم: چهل مسأله از مسائل مهم و مورد ابتلا در حج و عمره، مطابق فتوای مرجع عالیقدر، حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله العالی).

فصل سوم: بخشی از زیارت‌ها و دعاهای مورد نیاز در مدینه منوره و مکه مکرمه.

لازم بذکر است که این کتاب شما را از شرکت در جلسات آموزشی احکام، و مطالعه کتاب مناسک بی‌نیاز نمی‌سازد، ولی مجموعه خوب و آموزنده‌ای است.

امید است خداوند بزرگ این قدم کوچک را به لطف و کرمش قبول فرماید، و زوار محترم، نویسنده و تمام عزیزانی که در خلق این اثر و رسانیدن آن به

ص: ۱۰

میهمانان خانه خدا سهیم بوده‌اند، را از دعای خیر در حرمین شریفین فراموش نفرمایند.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

حوزه علمیه قم - ابوالقاسم علیان نژادی

۱۳۸۴ / ۳ / ۲

ص: ۱۱

فصل اول: چهل حدیث درباره زیارت خانه خدا و وظایف زوار

اشاره

ص: ۱۲

۱- میهمانان خدا و پذیرایی ویژه

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَفِدَا اللَّهِ، إِنْ سَأَلُوهُ أَعْطَاهُمْ، وَإِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ، وَإِنْ شَفَعُوا شَفَعَهُمْ، وَإِنْ سَكَتُوا ابْتَدَتْهُمْ، وَيَعْوِضُونَ بِالدَّرْهَمِ أَلْفَ أَلْفِ دَرَاهِمٍ»
 (۱)؛

کسانی که حج و عمره بجا آورند میهمان خدا هستند، هر چه بخواهند خدا به آنها می‌دهد، و هر دعایی کنند به اجابت می‌رسد، و اگر درباره کسی شفاعت کنند پذیرفته می‌شود، و اگر سکوت کنند (و

۱- تهذیب الاحکام، جلد ۵، باب ثواب الحج، حدیث ۱۷.

ص: ۱۴

خواسته‌های خود را بر زبان نیاورند) خداوند حوائج ناگفته آنها را برآورده می‌کند، و هر مقدار که هزینه کنند خداوند یک میلیون برابر به آنها پاداش می‌دهد».

۲- ثواب بی‌شمار حج و عمره

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ

؛(۱)

شخصی که موفق به انجام عمره‌های متعدّد شود، گناهان بین عمره‌های او بخشیده می‌شود و پاداش حجّ مقبول، چیزی جز بهشت نیست».

۱- صحیح بخاری، جلد ۳، صفحه ۲.

ص: ۱۵

۳- حج و عمره، معادل جهاد!

از پیامبر بزرگوار اسلام صلی الله علیه و آله سؤال شد:

آیا جهاد بر زنان واجب است؟ حضرت فرمودند:

«نَعَمْ، جِهَادٌ لِقِتَالِ فِيهِ، الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ؛ (۱)»

آری واجب است، (ولی نه جهاد معروف، بلکه) جهادی که در آن مبارزه و درگیری وجود ندارد، (و آن) حج و عمره است.»

۴- حج واجب، برتر از خانه پر از طلا

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«صَلَاةٌ فَرِيضَةٌ أَفْضَلُ مِنْ عِشْرِينَ حِجَّةً، وَ حِجَّةٌ خَيْرٌ مِنْ بَيْتٍ مَمْلُوءٍ مِنْ ذَهَبٍ يُتَصَدَّقُ بِهِ»

۱- مستدرک الوسائل، جلد ۸، صفحه ۱۲، حدیث ۱۸.

ص: ۱۶

حَتَّى لَأَيِّقَى مِنْهُ شَيْءٌ؛ (۱)

نماز واجب برتر از بیست حجّ مستحبّی است؛ و حجّ واجب، از خانه‌ای که مملوّ از طلا باشد، و تمام طلاهای آن (تامثقال آخر) صدقه داده شود، بهتر است.

۵- حج آرزوی همه، حتی کوچ کردگان از دنیا!

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«وَدَّ مَنْ فِي الْقُبُورِ لَوْ أَنَّ لَهُ حِجَّةً وَاحِدَةً بِالدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛ (۲)»

اسیران خاک دوست دارند که اگر مالک دنیا و آنچه در آن هست بودند، آن را با ثواب یک حج مبادله کنند.

۱- تهذیب الاحکام، جلد ۵، باب ثواب الحج، حدیث ۷.

۲- وسائل الشیعه، جلد ۸، صفحه ۷۷.

ص: ۱۷

۶- کمال حج

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءُ الْإِمَامِ: (۱)»

کمال حج (و آخرین حلقه تکمیل کننده آن) زیارت امام هر زمان است.

۷- آثار فراوان حج و عمره

امام سجّاد علیه السلام فرمودند:

«حَجُّوا وَاعْتَمِرُوا، تَصِحُّ اجْسَامُكُمْ، وَتَتَّسِعُ اَرْزَاقُكُمْ، وَيُصْلِحُ اِيْمَانُكُمْ، وَتَكْفُوْا مَوْئِنَةَ النَّاسِ، وَمَوْئِنَةَ عِيَالِكُمْ: (۲)»

حج واجب و عمره مفرد به جای آورید (که این

۱- نورالثقلین، جلد ۱، صفحه ۱۸۳.

۲- میزان الحکمه، جلد ۲، صفحه ۲۶۶، حدیث ۳۲۷۱.

ص: ۱۸

دو فریضه الهی)، موجب ۱- سلامتی جسم شما، ۲- توسعه در زندگی شما، ۳- اصلاح و تقویت ایمانتان، ۴- روزی رساندن به دیگر مردم، ۵- همچنین خانواده خود شما می‌گردد».

۸- بهترین عمره‌ها

قال رسول الله صلى الله عليه و آله:

«... الْحَجُّ ثَوَابُهَا الْجَنَّةُ، وَالْعُمْرَةُ كَفَّارَةٌ لِكُلِّ ذَنْبٍ، وَافْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ؛ (۱)»

پاداش حج بهشت است، و عمره کفاره تمام گناهان محسوب می‌شود، و عمره رجبیه بهترین عمره‌هاست».

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب العمرة، باب ۳، حدیث ۷.

ص: ۱۹

۹- وضع اسفبار تارک الحج به هنگام مرگ

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَحِجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا؛ (۱)»

کسی که توانایی بجا آوردن حج را داشته، و عمداً بجا نیاورده (مسلمان نمی‌میرد، بلکه) یا یهودی از دنیا می‌رود، و یا مسیحی».

۱۰- ثواب حج نیابتی

امام صادق علیه السلام در مورد کسی که به نیابت از دیگری حج بجا آورده بود، فرمودند:

«لِلَّذِي يَحِجُّ عَنِ الرَّجُلِ اجْرٌ وَ ثَوَابٌ عَشْرٍ»

۱- همان مدرک، جلد ۸، ابواب وجوب الحج، باب ۷، حدیث ۵.

ص: ۲۰

حَجَّجْ، وَيَغْفِرْ لَهُ وَ لِأَبِيهِ وَ لِأُمِّهِ وَ لِإِبْنَيْهِ وَ لِابْنَتَيْهِ وَ لِأَخِيهِ وَ لِأُخْتَيْهِ وَ لِعَمِّهِ وَ لِعَمَّتَيْهِ وَ لِخَالَهِ وَ لِخَالَتَيْهِ، إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ؛ (۱)

به چنین کسی (نایب) ثواب ده حج داده می‌شود؛ علاوه بر این، خداوند بخاطر این کار خودش و بسیاری از بستگانش را می‌آمرزد، چرا که رحمت خداوند وسیع، و اهل کرم است».

۱۱- مدینه محبوب‌ترین شهرها!

پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله فرمودند:

«اللَّهُمَّ أَنْتَهُمُ اخْرُجُونِي مِنْ أَحَبِّ الْبِقَاعِ إِلَيَّ، فَاسْكِنِّي أَحَبَّ الْبِقَاعِ إِلَيْكَ، فَاسْكِنْنِي الْمَدِينَةَ؛ (۲)

۱- وسائل الشیعه، جلد ۸، صفحه ۱۱۶.

۲- مستدرک الوسائل، جلد ۱۰، صفحه ۲۰۶، حدیث ۱۸.

ص: ۲۱

پروردگارا! کفار و مشرکانِ مکه مرا از محبوب‌ترین شهرها (مکه) بیرون راندند، پس (به لطف و کرم‌ت) مرا در شهری که از همه مکان‌ها در نزد تو محبوب‌تر است سکنی بده، سپس خداوند او را در شهر مدینه اسکان داد».

۱۲- ارزش زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه و آله

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي، وَ مَنْ زَارَنِي مَيِّتًا فَكَأَنَّمَا زَارَنِي حَيًّا» (۱)

کسی که قبر مرا زیارت کند، شفاعت من شامل حالش می‌گردد. و هر کس پس از وفاتم به زیارتم

۱- همان مدرک، جلد ۱۰، صفحه ۱۸۵، حدیث ۱.

ص: ۲۲

آید، گویا در زمان حیات مرا زیارت کرده است».

۱۳- ارزش نماز در مسجدین شریفین

مُرازم از امام صادق علیه السلام در مورد فضیلت و اجر نماز در مسجد النبی سؤال کرد:
 «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: صَيِّمًا فِي مَسْجِدِي تَعْدِلُ أَلْفَ صَيِّمًا فِي غَيْرِهِ، وَصَيِّمًا فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ تَعْدِلُ أَلْفَ صَيِّمًا فِي مَسْجِدِي»؛ (۱)

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: یک رکعت نماز در مسجد من، برابر با هزار رکعت نماز در دیگر مساجد است، و هر رکعت نماز در مسجد الحرام، مساوی با یک هزار رکعت نماز در مسجد من است!.

ص: ۲۳

۱۴- روزه کجاست؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِثْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَ مِثْبَرِي عَلَى تَرْعٍ مِنَ الْجَنَّةِ، وَ قَوَائِمُ مِثْبَرِي فِي رُتَبٍ فِي الْجَنَّةِ؛ (۱)»

در فاصله بین قبر و منبر من، باغی از باغ‌های بهشت است، و منبر من بر رودی از رودهای بهشت قرار دارد، و پایه‌های منبر من در درجات بالای بهشت است.»

۱۵- ارزش دعای مسجِد النَّبِيِّ

رُويَ أَنَّ زَيْنَ الْعَابِدِينَ مَرَّ بِرَجُلٍ وَ هُوَ قَاعِدٌ

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۷، حدیث ۱.

ص: ۲۴

عَلَى بَابِ رَجُلٍ، فَقَالَ لَهُ: مَا يَتَعَدُّكَ عَلَى بَابِ هَذَا الْمُتَرَفِّ الْجَبَّارِ؟ فَقَالَ: الْبُئَاءُ! فَقَالَ: قُمْ فَارْتَدُّكَ إِلَى بَابِ خَيْرٍ مِنْ بَابِهِ، وَإِلَى رَبِّ خَيْرٍ لَكَ مِنْهُ.

فَاخَذَ بِيَدِهِ حَتَّى انْتَهَى بِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ ارْفَعْ يَدَيْكَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاتَّخِذْ عَلَى اللَّهِ وَصِيْلًا عَلَى رَسُولِهِ، ثُمَّ ادْعُ بِأَخْرِ الْحَشْرِ وَسِتِّ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ الْحَدِيدِ وَالْمَائَتَيْنِ اللَّتَيْنِ فِي آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ سَلِّ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فَإِنَّكَ لَتَسْأَلُ شَيْئًا إِلَّا أُعْطَاكَ؛ (۱)

امام سجاد علیه السلام در مدینه به مرد نیازمندی برخورد کرد، که بر درخانه شخصی نشسته بود. به او

ص: ۲۵

فرمود: چه چیزی تو را مجبور کرده که بر در خانه این شخص ثروتمند ستمگر بنشینی؟ گفت: گرفتاری! امام فرمود: برخیز، تا تو را به خانه‌ای بهتر از این خانه، و اربابی بهتر از این ارباب هدایت کنم.

سپس دست آن فقیر را گرفت، و با هم حرکت کردند، تا به مسجد النبی رسیدند. آن‌گاه امام فرمود: رو به قبله کن، و دو رکعت نماز بگذار، سپس دستانت را به سمت آسمان بلند کن، و حمد و ثنای خدای گو، و بر پیامبر گرامی اسلام صلوات بفرست، آن‌گاه به وسیله آیات آخر سوره حشر، و شش آیه اول سوره حدید، و دو آیه از سوره آل عمران (۱).

۱- مرحوم علامه مجلسی در کتاب بحارالانوار، جلد ۸۹، صفحه ۲۷۲ می‌فرماید: «شاید منظور از آن دو آیه، آیه شهدالله (۱۸ آل عمران) و آیه ملک (۲۶ آل عمران) باشد».

ص: ۲۶

خداوند را بخوان. سپس هر حاجت و خواسته‌ای که داری از وی طلب کن، زیرا هر دعایی کنی به هدف اجابت خواهد رسید».

۱۶- چگونگی برخورد با دیگر مسلمانان

امام صادق علیه السلام خطاب به یکی از یارانش به نام زید، فرمودند:

«خَالِقُوا النَّاسَ بِأَخْلَاقِهِمْ، صَيُّمُوا فِي مَسَاجِدِهِمْ، وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ، وَاشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ، وَانْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا الْأَيْمَةَ وَالْمُؤَذِّنِينَ فَافْعَلُوا، فَإِنَّكُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ قَالُوا: هَؤُلَاءِ الْجَعْفَرِيُّ، رَحِمَ اللَّهُ جَعْفَرًا مَا كَانَ أَحْسَنَ مَا يُؤَدِّبُ أَصْحَابَهُ، وَإِذَا تَرَكْتُمْ ذَلِكَ قَالُوا: هَؤُلَاءِ

ص: ۲۷

الْجَعْفَرِيَّةُ فَعَلَ اللَّهُ بِجَعْفَرٍ، مَا كَانَ اسْمًا مَّا يُؤَدَّبُ أَصْحَابُهُ؛(۱)

با اهل سنت مطابق اخلاق و خلق و خوی خودشان رفتار کنید، در نماز جماعت آن‌ها شرکت نمایید، و از بیمارانشان عیادت به عمل آورید، و در تشییع جنازه آن‌ها شرکت کنید، و اگر فرصتی جهت امامت جماعت یا گفتن اذان در مساجد آن‌ها برای شما فراهم شد، از انجام آن خودداری نکنید، زیرا اگر شما شیعیان این کارها را انجام دهید، آن‌ها می‌گویند: اینها پیروان امام صادق علیه السلام هستند، خداوند وی را رحمت کند که شیعیان و اصحابش را بسیار خوب تربیت کرده است، و اگر این کارها را ترک کنید، می‌گویند: این‌ها پیروان جعفر بن محمد هستند؛ خدا

۱- وسائل الشیعه، جلد ۵، صفحه ۴۷۷، حدیث ۱.

ص: ۲۸

هر کار که می‌خواهد با او انجام دهد، که اصحابش را بسیار بد تربیت کرده است!».

۱۷- شرکت در جماعت اهل سنت برای حفظ وحدت

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«مَنْ صَلَّى مَعَهُمْ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ كَانَ كَمَنْ صَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ؛

اجر و ثواب کسی که در صف اول نماز جماعت اهل سنت (به منظور حفظ و تقویت وحدت مسلمانان) شرکت کند، همانند پاداش

کسی است که پشت سر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و در صف اول چنان جماعتی به نماز ایستاده است.» (۱)

۱- وسائل الشیعه، جلد ۵، صفحه ۳۸۱، حدیث ۱.

۱۸- زیارت اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله

زید شحام می گوید:

«قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِمَنْ زَارَ أَحَدًا مِنْكُمْ؟ قَالَ: كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: (۱)»

از امام صادق علیه السلام پرسیدم: ثواب شخصی که شما ائمه را زیارت کند، چیست؟ امام فرمود: ثواب او بسان کسی است که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله را زیارت کرده باشد.»

۱۹- زیارتی معادل حج در رکاب پیامبر صلی الله علیه و آله

امام صادق علیه السلام فرمودند:

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۷۹، حدیث ۱.

ص: ۳۰

«انَّ زِيَارَةَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَزِيَارَةَ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ وَزِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَعْدِلُ حِجَّةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛ (۱)»

زیارت قبر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، و قبور شهدا، و قبر امام حسین علیه السلام، معادل حجی است که همراه پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله به جا آورده شود.

۲۰- زیارت شهدای آل محمد، کفاره گناهان

حمران بن اعین از راویان جلیل القدر می گوید:

«در یکی از سالها که موفق به زیارت قبر امام حسین علیه السلام شدم، امام باقر علیه السلام به دیدنم آمد، و فرمود: «ابشُرِّ يا حَمْرَانُ! فَمَنْ زَارَ قَبْرَ شُهَدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ يُرِيدُ اللَّهُ بِذَلِكَ وَصِلَةَ نَبِيِّهِ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۲، حدیث ۱۳.

ص: ۳۱

وَلَدَتْهُ أُمُّهُ؛ (۱)

خوشا به حالت ای حمران! کسی که موفق به زیارت قبر شهیدان آل محمد علیهم السلام شود، در حالی که قصد او جلب رضایت پروردگار و خشنودی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله باشد، از گناهان پاک می‌گردد، همچون روزی که از مادر متولد شده است».

۲۱- زیارت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، حضرت علی، و امام حسن و حسین علیهم السلام

امام حسین علیه السلام از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله پرسید:

پدرجان! پاداش کسی که موفق به زیارت شما شود، چیست؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۲، حدیث ۲۲.

ص: ۳۲

«مَنْ زَارَنِي حَيًّا أَوْ مَيِّتًا، أَوْ زَارَ أَبَاكَ، أَوْ زَارَ أَخَاكَ، أَوْ زَارَكَ، كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أُزَوِّرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَخْلَصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ؛(۱)»
 کسی که مرا در حال حیات یا پس از مرگم زیارت کند، یا پدرت، یا برادرت حسن، یا تو را زیارت نماید، بر من لازم است که در روز قیامت به دیدارش روم، و او را از گناهانش پاک و خالص سازم».

۲۲- زیارت حمزه علیه السلام

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«مَنْ زَارَنِي وَلَمْ يَزُرْ عَمِّي حَمَزَةَ فَقَدْ جَفَانِي؛(۲)»

هر کس مرا زیارت کند، اما به زیارت قبر عمویم حمزه

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۲، حدیث ۱۴.

۲- مستدرک الوسائل، جلد ۱۰، صفحه ۱۹۸، حدیث ۲.

ص: ۳۳

(در احد) نرود، نسبت به من جفا کرده است».

۲۳- ثواب نماز در مسجد قبا

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«مَنْ أَتَى مَسْجِدَ قُبَا فَصَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ رَجَعَ بِعُمْرَةٍ» (۱)

هر کس به زیارت مسجد قبا رود، و دو رکعت نماز در آن مسجد بجا آورد و بازگردد، گویا از عمره بازگشته است».

۲۴- حج مردود!

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

۱- وسائل الشیعه، جلد ۱۰، ابواب المزار، باب ۱۲، حدیث ۵.

ص: ۳۴

«مَنْ حَجَّ بِمَالٍ حَرَامٍ، فَقَالَ: «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ» قَالَ اللَّهُ لَهُ: «لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدَيْكَ، حُجُّكَ مَرْدُودٌ عَلَيْكَ»؛ (۱)

کسی که هزینه حجش از مال حرام تأمین شده باشد، و با این حال در میقات تلبیه بگوید، خداوند در پاسخ وی می‌فرماید: «تلبیه تو دروغین است، و حج تو مقبول در گاه من نیست».

۲۵- اهمیت حفظ زبان در حج

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«إِذَا احْرَمْتَ فَعَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَذِكْرِ اللَّهِ كَثِيرًا، وَقَلَّةِ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ، فَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ وَ

ص: ۳۵

الْعُمْرَةَ أَنْ يَحْفِظَ الْمَرْءُ لِسَانَهُ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ؛ (۱)

هنگامی که ردای احرام بر دوش افکندی، تقوای الهی را (بیش از پیش) مراعات کن، و فراوان یاد خدا کن، و سخن کم گوی مگر سخنان خیر، چرا که حفظ و کنترل زبان جز در امور خیر، از عوامل تکمیل کننده حج و عمره است.

۲۶- زیارت خانه خدا و سه پاداش بزرگ

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«مَنْ أَتَى الْكَعْبَةَ فَعَرَفَ مِنْ حَقِّهَا وَحُرْمَتِهَا مِثْلَ الَّذِي عَرَفَ مِنْ حَقِّهَا وَحُرْمَتِهَا، لَمْ يَخْرُجْ مِنْ مَكَّةَ إِلَّا وَقَدْ غَفَرَ لَهُ ذُنُوبَهُ، وَكَفَاهُ اللَّهُ مَا يُهَمُّهُ»

۱- نورالثقلین، جلد ۱، صفحه ۱۸۳.

ص: ۳۶

مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ آخِرَتِهِ؛ (۱)

کسی که توفیق زیارت کعبه را پیدا کند، و همان گونه که حق و حرمت کعبه را می‌شناسد (و آن را مراعات می‌کند) حق و حرمت ما را نیز بشناسد (و مراقبت نماید) از مکه خارج نمی‌گردد، مگر این که خداوند تمام گناهانش را می‌آمرزد، و آنچه را در دنیا و آخرت در نظرش اهمیت دارد، برایش فراهم می‌سازد».

۲۷- نگاه به کعبه

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«النَّظَرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى

۱- بحارالانوار، جلد ۹۶، صفحه ۶۲، حدیث ۳۵.

ص: ۳۷

الْوَالِدِينَ عِبَادَةً، وَالنَّظَرَ إِلَى الْإِمَامِ عِبَادَةً، وَقَالَ:

مَنْ نَظَرَ إِلَى الْكُعْبَةِ كُتِبَ لَهُ حَسَنَةٌ، وَمُحِيتَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ؛ (۱)

تماشای کعبه، و نگاه به پدر و مادر، و نظر به امام و فرمانروای عادل عبادت است، و نیز فرمودند: برای هر نگاه به کعبه یک حسنه نوشته، و ده گناه پاک می شود.

۲۸- ختم قرآن در مکه

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ بِمَكَّةَ مِنْ جُمُعَةٍ إِلَى جُمُعَةٍ، أَوْ أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ أَوْ أَكْثَرَ، وَخَتَمَ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ، كُتِبَ لَهُ

۱- وسائل الشیعه، جلد ۹، صفحه ۳۶۴.

ص: ۳۸

مَنْ الْأَجْرِ وَالْحَسَنَاتِ مِنْ أَوَّلِ جُمُعَةٍ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا إِلَى آخِرِ جُمُعَةٍ تَكُونُ فِيهَا، وَأَنْ قَرَأَهُ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ فَكَذَلِكَ؛ (۱)

کسی که موفق به ختم قرآن در مکه شود، و این کار در ظرف یک هفته یا کمتر یا بیشتر انجام شود، و پایان آن روز جمعه باشد، از اولین جمعه تولدش تا آخرین جمعه زندگانش، برای او اجر و حسنه نوشته می‌شود. فضیلت مذکور نسبت به ختم قرآن در دیگر روزهای اقامت در مکه نیز صادق است.

۲۹- سجده در بهترین مکان

امام باقر علیه السلام فرمودند:

۱- وسائل الشیعه، جلد ۹، صفحه ۳۸۲.

ص: ۳۹

«السَّاجِدُ بِمَكَّةَ كَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛ (۱)»

کسی که در مکه برای رضای خداوند به سجده افتد، بسان مجاهدی است که در راه خداوند به خون خویش غلطیده است.»

۳۰- رحمت الهی اطراف کعبه موج می‌زند

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى جَعَلَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ عَشْرِينَ وَمِائَةَ رَحْمَةً، سِتُونَ لِلطَّائِفِينَ، وَارْبَعُونَ لِلْمُصَلِّينَ، وَعِشْرُونَ لِلنَّاظِرِينَ؛ (۲)»

خداوند متعال در مسجد الحرام یکصد و بیست

۱- وسائل الشیعه، جلد ۹، صفحه ۳۸۳.

۲- وسائل الشیعه، جلد ۹، صفحه ۳۹۸.

ص: ۴۰

نوع رحمت قرار داده است؛ شصت نوع آن از آن طواف کنندگان، و چهل قسم آن برای نماز گزاران، و بیست نوع آن مخصوص کسانی است که به تماشای خانه خدا می‌نشینند».

۳۱- آثار پربرکت طواف

امام صادق علیه السلام از ابان بن تغلب پرسید:

آیا می‌دانی ثواب کسی که هفت دور بر گرد خانه خدا طواف کند، چقدر است؟

عرض کرد: نه، به خدا قسم نمی‌دانم. امام فرمود:

«يُكْتَبُ لَهُ سِتَّةُ آلَافٍ حَسَنَةٍ، وَيَمْحَى عَنْهُ سِتَّةُ آلَافٍ سَيِّئَةٍ، وَيُرْفَعُ لَهُ سِتَّةُ آلَافٍ دَرَجَةٍ؛ (۱)

۱- وسائل الشیعه، جلد ۹، صفحه ۳۹۲.

ص: ۴۱

برای طواف کننده شش هزار حسنه نوشته می‌شود، و شش هزار گناه از وی پاک می‌گردد، و شش هزار درجه بر درجاتش افزوده می‌شود».

۳۲- طواف و نماز در مکه کدام افضل است؟

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«الطَّوْفُ لِغَيْرِ أَهْلِ مَكَّةَ أَفْضَلُ مِنَ الصَّلَاةِ، وَ الصَّلَاةُ لِأَهْلِ مَكَّةَ وَ الْقَاطِنِينَ بِهَا أَفْضَلُ مِنَ الطَّوْفِ؛ (۱)

طواف مستحبی برای زوّار و مسافران بیت الله الحرام افضل از نماز مستحبی در مسجد الحرام است، و نماز مستحبی در آن مسجد برای اهالی

۱- همان مدرک، جلد ۹، صفحه ۳۹۸.

ص: ۴۲

مکه و کسانی که در آنجا اقامت گزیده‌اند، افضل از طواف مستحبی است».

۳۳- طواف به تعداد روزهای سال

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«يُسْتَحَبُّ أَنْ يُطَافَ بِالْبَيْتِ عَدَدَ أَيَّامِ السَّنَةِ، كُلَّ اسْبُوعٍ لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ، فَذَلِكَ اثْنَانِ وَخَمْسُونَ اسْبُوعاً؛ (۱)

مستحب است به تعداد روزهای سال بر گردخانه خدا طواف کند؛ هر هفته یک طواف کامل (تا هر دور برای یک روز هفته محسوب گردد) و مجموع آن در طول سال ۵۲ طواف کامل می‌شود».

۱- وسائل الشیعه، جلد ۸، صفحه ۳۹۷، حدیث ۳.

ص: ۴۳

۳۴- موقعیت ممتاز حجرالاسود

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند:

«طُوفُوا بِالْبَيْتِ، وَاسْتَلِمُوا الرُّكْنَ، فَإِنَّهُ يَمِينُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، يُصَافِحُ بِهَا خَلْقَهُ»؛^(۱)

برگرد کعبه طواف کنید، و رکن (حجرالاسود) را استلام (لمس) نمایید، زیرا حجرالاسود به منزله دست خداوند در زمین است، که به وسیله آن با بندگانش مصافحه می‌کند».

۳۵- آب زمزم

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«مَاءٌ زَمْزَمٌ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ»؛^(۲)

۱- سفینه البحار، جلد ۲، صفحه ۴۶.

۲- همان مدرک، صفحه ۶۸.

ص: ۴۴

آب زمزم شفای هر بیماری است».

۳۶- فضیلت کم نظیر سعی

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله به یکی از انصار فرمود:

«اِذَا سَعَيْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ كَانَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ اجْرٌ مِّنْ حَجٍّ مَّشِيًّا مِنْ بِلَادِهِ، وَ مِثْلُ مَنْ اَعْتَقَ سَبْعِينَ رَقَبَةً مُّؤْمِنَةً؛ (۱)

هنگامی که سعی بین صفا و مروه را (با ایمان و اخلاص) بجای آوری، خداوند اجر و مزد کسی را به تو می دهد که از شهر خود پیاده به زیارت خانه او آمده است، و (علاوه بر این) ثواب چنین کاری

۱- بحارالانوار، جلد ۹۶، صفحه ۲۳۵، حدیث ۱۰.

ص: ۴۵

همچون پاداش آزاد کردن هفتاد برده مؤمن است».

۳۷- فضیلت وقوف در عرفات

امام صادق علیه السلام فرمود:

«الْحَاجُّ إِذَا دَخَلَ مَكَّةَ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ مَلَكََيْنِ يَحْفَظَانِ عَلَيْهِ طَوَافَهُ وَصِيْلَاتَهُ وَسَعْيَهُ، فَإِذَا وَقَفَ بِعَرَفَةَ ضَرَبَا عَلَى مَنْكِبِهِ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ قَالَا: أَمَّا مَا مَضَى فَقَدْ كُفِّيَتْهُ فَأَنْظُرْ كَيْفَ تَكُونُ فِيمَا تَسْتَقْبِلُ؛ (۱)»

هنگامی که حاجی وارد مکه می‌شود خدا دو فرشته محافظ بر وی می‌گمارد، که از طواف و نماز طواف و سعی وی محافظت کنند. زمانی که به عرفات رفته، و در آنجا وقوف می‌کند، آن دو فرشته به وی می‌گویند: نسبت به گذشته‌ات نگران نباش، بخشیده شد؛ اما مواظب اعمال و کردار آینده‌ات باش».

۳۸- حجّ بی ولایت

حضرت علی علیه السلام فرمودند:

«قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ مِثْلَ مَا قَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ، وَكَانَ لَهُ مِثْلُ أَحَدٍ ذَهَبًا فَأَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَدَّ فِي عُمُرِهِ حَتَّى يَحِجَّ أَلْفَ عَامٍ عَلَى قَدَمَيْهِ، ثُمَّ قُتِلَ بَيْنَ الصَّفا وَالْمَرْوَةِ مَظْلُومًا، ثُمَّ لَمْ يُوَالِكْ يَ عَلِيٍّ، لَمْ يَشُمَّ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَ لَمْ يَدْخُلْهَا؛ (۱)»
پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: اگر انسانی به مقدار عمر حضرت نوح علیه السلام خدا را پرستش کند، و هموزن کوه احد در راه خدا طلا انفاق نماید، و عمرش آن قدر طولانی شود که بتواند هزار سال

۱- الدر المنتور، جلد ۳، صفحه ۲۰۹ (به نقل از قبس من مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام، صفحه ۳۳).

ص: ۴۷

پیاده به حج مشرف گردد، و در نهایت در بین کوه صفا و مروه مظلومانه کشته شود، اما ولایت تو را ای علی نداشته باشد، بوی بهشت به مشامش نخواهد رسید (۱)، و (طبعاً) وارد بهشت نخواهد شد!».

۳۹- آنها که در راه حج از دنیا می‌روند

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«مَنْ مَاتَ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ ذَاهِبًا أَوْ جَائِئًا آمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ؛ (۲)

کسی که در سفر حج بمیرد، چه در حال رفت، و

۱- طبق بعضی از روایات که در کتاب میزان الحکمه، باب ۵۵۳، حدیث ۲۵۸۵ آمده، بوی بهشت از هزار سال راه شنیده می‌شود، ولی منکرین ولایت ائمه علیهم السلام آن قدر از بهشت دورند که بوی بهشت را نیز استشمام نمی‌کنند!

۲- اصول کافی، جلد ۴، صفحه ۲۶۳.

ص: ۴۸

یا به هنگام بازگشت باشد، از ناملایمات روز قیامت در امان است».

۴۰- کمک به نیازمندان، یا حجّ مستحبّی؟

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«لَأَنْ أَعُولَ أَهْلَ بَيْتِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَ أَشْبَعَ جُوعَتَهُمْ، وَ أَكْسُوا عُرَاهُمْ، وَ أَكْفَّ وُجُوهُهُمْ عَنِ النَّاسِ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُحِجَّ حِجَّةً وَ حِجَّةً وَ حِجَّةً حَتَّى أَنْتَهِيَ إِلَى عَشْرَةٍ وَ مِثْلِهَا وَ مِثْلِهَا حَتَّى أَنْتَهِيَ إِلَى سَبْعِينَ؛ (۱)

اگر توفیق تأمین مخارج زندگی یک خانواده نیازمند مسلمانی را پیدا نمایم، تا بتوانم شکم آن‌ها

۱- میزان الحکمه، جلد ۲، صفحه ۲۷۱، حدیث ۳۲۹۳.

ص: ۴۹

را سیر، و بدن عریانشان را پوشانده، و آبروی آنها را در نزد مردم حفظ کنم، این کار برای من از هفتاد حجّ مستحبّی محبوب‌تر است.»

از خداوند بزرگ می‌خواهیم توفیق درک لحظات، و استفاده بهینه از سرمایه پر ارزش عمر، و شناخت وظیفه، و عمل بر طبق آن چه در مسیر جلب رضای اوست، به ما عنایت فرماید.

ص: ۵۱

فصل دوّم: چهل مسأله مهم و محلّ ابتلا

اشاره

مطابق فتوای مرجع عالیقدر

حضرت آیه الله العظمی

مکارم شیرازی (مدّ ظلّه)

ص: ۵۲

۴۱- تخییر بین قصر و اتمام

زوّار خانه خدا مخیرند نماز خود را در مسجدالحرام و مسجدالنّبی، بلکه در همه شهر مکه و مدینه، تمام یا قصر بخوانند، و نماز تمام افضل است، و فرقی میان مکه و مدینه قدیم و جدید نیست.

۴۲- نماز جماعت‌های کاروانی

حاجیان شیعه و پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام نباید در ایام حج و مانند آن، نماز جماعت جداگانه به طور گروهی در کاروانها یا مسجدالحرام یا مسجدالنّبی، تشکیل دهند، و چنین نماز جماعتی خالی از اشکال نیست، مگر این که نماز چند نفری باشد.

ص: ۵۴

۴۳- نماز با اهل سنت

نماز خواندن با اهل سنت و شرکت در جماعات آنها در ایام حج و مانند آن، برای حفظ وحدت مسلمین از مستحبات مؤکد، و موجب تقویت صفوف در برابر دشمنان است، و در روایات معصومین علیهم السلام تأکیدات فراوانی درباره آن شده است، و چنین نمازی کفایت از نماز واجب می‌کند، و اعاده آن لازم نیست.

۴۴- محل سجده در حرمین شریفین

استفاده از بادبزن، یا حصیرهای بدون نخ، یا حصیرهای معمولی که نخ نازکی دارد، برای سجده کردن در همه حال جایز است، و لزومی ندارد از مهر استفاده شود، که مخالفان به خاطر تبلیغات نادرست روی آن حساسیت دارند. بلکه استفاده از مهر در

ص: ۵۵

بعضی از مواقع - که باعث بدبینی و اعتراض می‌شود - اشکال دارد.

۴۵- تقیه در مسائل نماز

حُجَّاج محترم می‌توانند در مسأله وقت نماز و مانند آن از آنها پیروی نمایند، و با آنها نماز بخوانند، و برای سجده اگر بتوانند، روی سنگهای کف مسجد سجده نمایند (زیرا سجده بر تمام آن سنگها جایز است) و اگر نتوانند، روی فرش سجده می‌کنند، و لازم نیست دست بسته نماز بخوانند، یا بعد از حمد آمین بگویند.

۴۶- پیروی از اهل سنت در مورد رؤیت هلال

زوّار عزیز خانه خدا در مورد هلال ماه ذی الحجّه می‌توانند از آنها پیروی کنند، و کسانی که به هنگام

ص: ۵۶

افطار روزه در مسجدالحرام یا سایر مساجد آنان حضور دارند، هر گاه به آنها اصرار بر افطار کنند، مانعی ندارد همزمان با آنها افطار نمایند، و روزه آنها صحیح است.

۴۷- سه روز روزه حاجت در مدینه منوره

مسافر می‌تواند برای گرفتن حاجت، سه روز در مدینه روزه مستحبی بگیرد؛ (هر چند قصد ده روز نکند) و احتیاط لازم آن است که روزهای چهارشنبه و پنج‌شنبه و جمعه را انتخاب کند.

۴۸- حجّ خدمه و دیگر اعضای ثابت کاروانها

روحانیون کاروانها، خدمه، کارکنان بعثه‌ها، کارمندان بانکها، پزشکان، پرستاران، و تمام کسانی که به هر عنوان به حج دعوت می‌شوند، می‌توانند قصد حجّ

ص: ۵۷

واجب کنند؛ هر چند مستطیع نباشند، و همین دعوت سبب استطاعت آنها می‌شود، و حج دیگری بر آنها واجب نیست.

۴۹- نایب طبق فتوای مرجعش عمل کند

نایب و اجیر باید اعمال حج را مطابق اجتهاد یا تقلید خودش بجا آورد، نه اجتهاد یا تقلید شخصی که برای او نیابت می‌کند.

۵۰- نیابت معذورین

احتیاط واجب آن است افراد معذور که ناچارند بعضی از اعمال حج را ترک کنند نایب و اجیر نشوند؛ ولی عذرهایی که برای افراد در سفر حج پیدا می‌شود، مانند تیمم، جبیره، و نرسیدن به بعضی از وقوفهای اختیاری، و امثال آن، مانع از عمل نایب

ص: ۵۸

نخواهد شد؛ بلکه مطابق دستور عمل می‌کند، و حجّ نیابتی او صحیح است. همچنین اگر بر اثر ضیق وقت مجبور به عدول از حجّ تمتّع به حجّ افراد شود، و کسانی که بر اثر بیسوادی یا کم سوادى قادر به اصلاح حمد و سوره خود نیستند، نیابت قبول نکنند؛ هر چند حجّشان برای خودشان در صورت ناچاری صحیح است.

۵۱- خدمه می‌توانند نیت عمره مفرده کنند

کارکنان کاروانها و بعثه حج، و تمام کسانی که حجّ واجب خود را قبلاً بجا آورده، و انجام مراسم حج برای آنها مشکل است، می‌توانند از اول نیت عمره مفرده کنند، و آن را کامل کرده و از احرام بیرون آیند، و بعد از آن برای رفتن به عرفات و مشعر و

ص: ۵۹

منی، یا نرفتن و ماندن در مکه و رسیدگی به کارها آزادند. البته اگر به عرفات و مشعر و منی می‌روند نیت وقوف نکنند، ولی برای حفظ ظاهر می‌توانند لباس احرامی (بدون نیت) بپوشند، و اگر عمره مفرده خود را در ذی‌الحجه بجا آورده، در بازگشت از عرفات تجدید عمره لازم نیست.

۵۲- انجام عمره برای نابینان حج

احتیاط واجب آن است افرادی که حج نیابتی انجام می‌دهند و سال اول آنهاست بعد از اتمام حج، عمره مفرده‌ای (با طواف نساء) برای خود بجا آورند.

۵۳- احرام از خارج مسجد شجره

احرام بستن از تمام آنچه امروز جزء مسجد

ص: ۶۰

شجره است جایز می‌باشد، حتی از کنار مسجد شجره نیز می‌توان احرام بست. همچنین تمام آنچه امروز جزء مسجدالحرام و مسجدالنبی شده، حکم آن را دارد.

۵۴- استفاده از ماشین‌های سرپوشیده

استفاده از ماشین‌های سرپوشیده در حال احرام در شبها، یا بین الطلوعین، یا روزهای کاملاً ابری، که سایبان تأثیری برای حفظ از آفتاب و باران ندارد، جایز است، همچنان که سوار ماشین سرپوشیده شدن در حال احرام در داخل شهر مکه مانعی ندارد (خواه در روز باشد، یا در شب)، ولی بهتر است در آن قسمت که از حرم بیرون است (یعنی آن طرف که از مسجد تنعیم فراتر می‌رود) احتیاط کند، ولی با توجه به این که قسمتهای بعد از تنعیم هم جزء شهر مکه است، احتیاط مذکور واجب نیست.

ص: ۶۱

۵۵- نگاه در آئینه

هرگاه چشم مُحرم بدون اختیار به آئینه بیفتد، اشکالی ندارد، و بهتر است که در ایام احرام حج یا عمره، در اطاق‌هایی که افراد مُحرم سکونت دارند، و همچنین در مسیر رفت و آمد آنها، مانند داخل آسانسورها، روی آئینه‌ها چیزی بیندازند، که نگاه غیر اختیاری نیز به آن نیفتد.

۵۶- وظیفه محرم در برابر حشرات

احتیاط واجب آن است که مُحرم حشرات (مانند پشه، زنبور، مگس، ملخ و امثال آن را) نکشد؛ چه روی بدن یا لباس او باشد، یا جای دیگر، و نیز هیچ جنبنده‌ای را به قتل نرساند، مگر این که مایه آزار او شود، یا حیوان موذی و خطرناکی باشد؛ (مانند مار و عقرب)، و اگر عمداً آنها را بکشد کفاره دارد، و کفاره

ص: ۶۲

آن مقداری غذا است؛ (مثلاً یک نان به فقیر بدهد)، بنابراین باید موقع راه رفتن مواظب ملخها و مورچه‌ها و مانند آن باشد.

۵۷- محدود طواف

لازم نیست طواف در فاصله بین مقام ابراهیم و خانه کعبه باشد؛ بلکه در تمام مسجدالحرام طواف جایز است؛ (به خصوص هنگام ازدحام جمعیت) ولی در صورت امکان بهتر است از فاصله مزبور تجاوز نکند.

۵۸- محاذات شانه چپ

لازم نیست شانه چپ در تمام حالات محاذی کعبه باشد؛ بلکه همین اندازه که مطابق معمول همه مردم، خانه کعبه را دور بزند کافی است.

ص: ۶۳

۵۹- طواف به هنگام ازدحام

هرگاه جمعیت طواف کننده به قدری زیاد باشد که انسان را با فشار و بدون اختیار به پیش ببرد، ضرری برای طواف ندارد، و همین اندازه که از آغاز نیت می‌کند که برای طواف به میان جمعیت برود کافی است. هر چند می‌داند فشار جمعیت او را به جلو می‌برد.

۶۰- طواف در طبقه دوم و پشت بام

طواف در طبقه دوم و پشت بام مسجدالحرام اشکال دارد؛ ولی کسانی که مجبور هستند از آنجا طواف کنند طوافشان صحیح است، و نایب گرفتن لازم نیست.

۶۱- ترک طواف مستحبی به هنگام ازدحام

بهتر است هنگام ازدحام جمعیت، طواف

ص: ۶۴

متسجّی را ترک کرد، و محلّ طواف را برای کسانی که طواف واجب می‌کنند آزاد گذاشت.

۶۲- محلّ نماز طواف

محلّ نماز طواف واجب، پشت مقام ابراهیم است؛ ولی اگر ازدحام جمعیت زیاد باشد، می‌توان عقب‌تر نماز خواند. به خصوص، در مواقعی که جمعیت طواف کننده به قدری زیاد است که به پشت مقام ابراهیم می‌رسد، در این صورت نباید مزاحم طواف کنندگان شد، و اصرار بر خواندن نماز در پشت مقام داشت، و کارهایی که بعضی از عوام انجام می‌دهند، و دستها را زنجیر می‌کنند، و مزاحم طواف کنندگان می‌شوند، صحیح نیست؛ اما نماز طواف مستحب را در هر جای مسجد می‌توان خواند.

ص: ۶۵

۶۳- عدم جواز جماعت در نماز طواف

خواندن نماز طواف به جماعت اشکال دارد؛ حتی به عنوان احتیاط، و افراد باید حمد و سوره را به قدر امکان اصلاح کنند، و خودشان بخوانند.

۶۴- سعی در طبقه بالا

سعی صفا و مروه در طبقه بالا جایز نیست؛ مگر این که ازدحام به قدری زیاد باشد که سعی در طبقه پایین مشقت شدید داشته باشد.

۶۵- رسیدن به قسمت لخت کوه لازم نیست

هنگام سعی صفا و مروه کافی است مقداری از سربالایی صفا و مروه را طی کند، و لازم نیست به قسمت لخت کوه برسد، و پای خود را به آن بچسباند. زیرا سربالایی مفروش در صفا و مروه جزء کوه است.

ص: ۶۶

۶۶- استراحت در حال طواف و سعی

نشستن در حال طواف واجب، برای رفع خستگی مانعی ندارد؛ ولی احتیاط آن است که موالات عرفی به هم نخورد، یعنی فاصله زیاد نشود؛ اما نشستن در حال سعی، برای رفع خستگی و مانند آن به هر مقدار مانعی ندارد؛ خواه در صفا باشد، یا در مروه، یا در میان آن دو.

۶۷- میقات حج تمتع

میقات برای احرام حج تمتع مکه است، و از هر جای مکه باشد کافی است، و فرقی میان مکه قدیم و جدید نیست؛ حتی از محلّاتی از مکه که امروز به طرف منی گسترش یافته می‌توان احرام بست؛ اما احتیاط واجب آن است که از نقاطی از شهر مکه که

ص: ۶۷

از مسجد تنعیم دورتر است، یعنی از محدوده حرم بیرون می‌باشد، احرام نبندد؛ و بهتر از همه جا مسجدالحرام است. مسجد تنعیم نزدیک‌ترین حدّ حرم است.

۶۸- اصابت سنگ‌ها به ستون لازم نیست

لازم نیست سنگ‌ها به ستون و دیواره جمره اصابت کند، بلکه کافی است در حوضچه اطراف بیفتد؛ زیرا جمره همان محلّ اجتماع سنگ‌هاست.

۶۹- رمی از طبقه بالا

رمی جمرات از طبقه بالا مانعی ندارد، و کسانی که در روز نمی‌توانند رمی کنند، می‌توانند شب قبل یا بعد از آن رمی نمایند.

ص: ۶۸

۷۰- قربانی در قربانگاه‌های فعلی

قربانی کردن در هر یک از قربانگاه‌های موجود جایز است، هر چند خارج از محدوده منی است؛ مشروط بر این که گوشتها تلف نشود.

۷۱- زمان قربانی

بهتر است قربانی را روز عید ذبح کنند؛ ولی تأخیر آن تا روز سیزدهم نیز جایز است.

۷۲- شرایط ذابح

لازم نیست ذابح شیعه باشد؛ بلکه هر مسلمانی که ذبیحه او پاک و حلال است می‌تواند ذبح کند.

۷۳- ذبح با چاقوی غیر آهنی

سر بریدن و ذبح حیوانات، برای قربانی یا غیر

ص: ۶۹

آن، با چاقوهای استیل و فلزات دیگر، اشکالی ندارد.

۷۴- نیابت در ذبح

قربانی را می‌توان شخصاً ذبح نمود، یا به شخص دیگری که به او اطمینان دارد نیابت داد. خواه مدیر کاروان باشد، یا نفرات بعثه حج، یا بعضی از دوستان (معیار اطمینان داشتن به کار نایب است)، و لازم نیست وکیل نام صاحب قربانی را بداند، همین اندازه که نیت او را کند کافی است، هر چند بردن نام او به هنگام ذبح بهتر است، و اگر کسی بدون گرفتن وکالت از طرف دیگری قربانی کند صحیح نیست.

۷۵- برنامه‌ریزی برای استفاده از گوشت‌ها

مسلمانان باید کاری کنند که گوشت‌های قربانی از

ص: ۷۰

بین نرود، و مجبور به سوزاندن و دفن کردن آن نباشند؛ زیرا این کار اسراف و حرام است، و ادله قربانی شامل آن نمی‌شود، و چنانچه مستحقینی در منی یافت نشوند، لازم است آن را به سایر بلاد اسلامی ببرند، و به فقرا و مؤمنان بدهند، و یا پول آن را کنار بگذارند، و هنگام بازگشت در محلّ خود قربانی کنند، و یا با دوستان خود هماهنگ کنند که در همان روز بعد از رمی جمره قربانی کنند؛ و هر یک از اینها کافی است.

۷۶- قربانی در وطن در صورت اسراف

تا آنجا که ممکن است باید قربانی را در قربانگاههای موجود انجام داد، و از تلف شدن گوشت آن جلوگیری کرد؛ اما اگر بعد از تلاش و کوشش، یقین پیدا کند که راهی برای استفاده از

ص: ۷۱

گوشت قربانی نیست، و حتماً ضایع می‌شود، باید از قربانی در آنجا صرفنظر کند، و پول آن را کنار بگذارد، و هنگام بازگشت در محلّ خود قربانی نماید.

البته در ماه ذی الحجّه همان سال، و اگر ممکن نشد در ماه ذی الحجّه سال آینده قربانی می‌کند، و می‌تواند به وسیله تلفن با دوستان خود هماهنگ کند که در همان روز بعد از رمی جمره قربانی کنند؛ ولی این کار واجب نیست.

۷۷- ذبح با دستگاه

استفاده از وسایل ماشینی برای ذبح حیوانات مانعی ندارد، ولی شرایط ذبح شرعی مانند رو به قبله بودن و بسم الله گفتن و غیر آن باید رعایت شود. (۱)

۱- به توضیح المسائل، مسأله ۲۲۲۳ رجوع شود.

ص: ۷۲

۷۸- قصد ده روز در مکه

کسانی که پیش از رفتن به عرفات قصد ده روز در مکه کرده‌اند، و نیت نداشته‌اند قبل از ده روز از مکه خارج شوند، هنگامی که به عرفات و مشعر و منی می‌روند، نمازشان در آنجا تمام است، و این مسافت گرچه در گذشته به اندازه چهار فرسخ بوده، ولی امروز به سبب توسعه مکه کمتر شده و مسافت قصر نیست.

۷۹- اقامت ده روز و خروج کوتاه مدت

حجاج محترمی که در مکه مکرمه ده روز قصد اقامت می‌کنند، نباید در این ایام از مکه خارج شوند؛ ولی می‌توانند برای یکی دو ساعت به عرفات بروند و باز گردند.

ص: ۷۳

۸۰- عمره رجبیه

کسی که می‌خواهد عمره ماه رجب را بجا آورد و بیم آن دارد که آن ماه قبل از رسیدن به میقات بگذرد جایز است قبل از میقات محرم شود تا فضیلت عمره ماه رجب را درک کند، هر چند بقیه اعمال در ماه شعبان انجام شود و اگر می‌خواهد عمره دیگری در ماه شعبان انجام دهد به قصد رجاء بجا آورد.

توصیه‌های لازم به زوّار خانه خدا

زوّار خانه خدا باید از تمام کارهایی که موجب وهن مذهب است اجتناب ورزند؛ مانند:
الف) بازگشت از مسجدالحرام و مسجدالنبی و صفوف جماعت، هنگام اذان یا نزدیک اذان یا بازگشتن با اجناس خریداری شده به سمت کاروانها در چنان ساعاتی؛ بلکه این کارها را کنار بگذارند، و

ص: ۷۴

به جماعت بیوندند.

ب) اجتماع پشت دیوار بقیع برای زیارت قبور معصومین علیهم السلام، هنگام نماز جماعت.

ج) پوشیدن لباسهای نامناسب که مایه وهن در انظار عموم است.

د) برخورد خشونت آمیز در سخن یا رفتار با سایر زوارخانه خدا، یا ساکنان مکه و مدینه.

خلاصه، پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام باید چنان رفتار کنند که همه احساس نمایند آنها به برکت پیروی از اهل بیت علیهم السلام از تربیت بالایی برخوردارند(۱) و هیچ گونه بهانه‌ای به دست مخالفان ندهند، که این کار اجر و ثواب آنها را انشاء الله مضاعف می‌سازد.

۱- همان گونه که در حدیث شماره ۱۷ نیز این مطلب مورد تأکید قرار گرفته بود.

ص: ۷۵

فصل سوم: بخشی از زیارات و دعاهای مورد نیاز در مدینه و مکه

اشاره

زیارت معصومان علیهم السلام راهی به سوی خدا

اشاره

زیارت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام که عبارت از برقرار کردن ارتباط روحی و به وجود آوردن پیوند قلبی با آن بزرگواران است، (چه از طریق حضور نزد مرقد آنان باشد، یا ارتباط از راه دور، و فرستادن سلام و درود و تحیت و اظهار ارادت و اخلاص به آستانشان همراه با بیان فضایل، کرامات، عبادات، اطاعات، و خدمات آنان) آثار فوق العاده سازنده‌ای در تربیت نفوس زیارت کنندگان، و ارتقای روح آنان، و پرورش والاترین ارزش‌های معنوی و اخلاقی دارد، و چنانچه زیارت کننده بدانند چه می‌کند، و چه می‌گوید، و چه می‌خواهد؟ به خوبی

ص: ۷۸

می‌تواند راه قرب الی الله را با سرعت ببیماید و از کنار قبر آنان، با روحی با صفا، و پاک از گناه، و آماده برای اطاعت پروردگار، و انجام وظایف انسانی بازگردد. شرح این مطلب را در کتاب مفاتیح نوین، که عمده مطالب این فصل از آن نقل شده، مطالعه فرمایید.

با توجه به مقدمه فوق به بخشی از زیارت‌هایی که در مدینه منوره خوانده می‌شود، توجه فرمایید.

۱- زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله

امام صادق علیه السلام فرمودند: زائر نزد قبر پیامبر صلی الله علیه و آله برود، و بر آن حضرت سلام کند، و (در صورت امکان) کنار ستونی که در سمت راست قبر و نزد سر مبارک حضرتش قرار دارد رو به قبله بایستد، و بگوید:

ص: ۷۹

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رَسُولَاتِ رَبِّكَ، وَنَصَيْتَ حَتَّى لَأُمَّتِكَ، وَجَاهِدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ حَيْثُ اتَيْتَكَ الْيَقِينُ، بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، وَأَدَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَنَّكَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلِظْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَدَنَا بِحُكْمِكَ مِنَ الشُّرُوكِ وَالضَّلَالَةِ، اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صِيَلَمَاتِكَ وَصِيَلَمَاتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ، وَعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، وَانْبِيَاءِكَ الْمُرْسَلِينَ، وَاهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ

ص: ۸۰

الْأَخْرَيْنَ، عَلَي مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَنَبِيِّكَ وَامِيَّتِكَ وَنَجِيِّكَ، وَحَبِيبِكَ وَصِيِّمِيَّتِكَ، وَخَاصَّتِكَ وَصِيِّفُوتِكَ، وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ اعْطِهِ الدَّرَجَةَ وَالْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يُغْبِطُهُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ قُلْتَ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ، وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً، وَأَنْتَ نَبِيِّكَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِي وَأَنْتَ اتَّوَجَّهْتُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ، لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي

«سپس فرمود: اگر تو را حاجتی باشد رو به قبله بایست، و دو دست را بالا ببر و حاجت را طلب کن، که امید است برآورده شود،

إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (۱)

۱- کامل الزیارات، صفحه ۱۵، باب ۳، حدیث ۱.

۲- زیارت حضرت فاطمه علیها السلام

امام صادق علیه السلام از اجداد طاهرینش روایت کرده که: هر کس قبر(۱) حضرت زهرا علیها السلام را زیارت کند، و به شکل زیر به آن حضرت سلام دهد، و استغفار کند خداوند او را می‌بخشد و وارد بهشت می‌کند.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَةَ الْحُجَّجِ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ، السَّلَامُ

۱- هر چند محلّ قبر آن حضرت به طور دقیق بر ما روشن نیست، ولی طبق برخی از روایات، و نظریه عدّه‌ای از علمای شیعه، آن حضرت در خانه‌اش دفن شده است. بنابراین هر کس نزدیک قبر پیامبر صلی الله علیه و آله و روضه مقدّسه بایستد و بانوی اسلام را زیارت کند، إن شاء الله فضیلت زیارت آن حضرت را کسب کرده است. البتّه در بقیع نیز به قصد رجا می‌توان آن حضرت را زیارت کرد.

ص: ۸۲

عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَمْنُوعَةُ حَقُّهَا

«سپس بگو:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمَّتِكَ وَابْنِهِ نَبِيِّكَ، وَزَوْجَتِهِ وَصِيَّتِي نَبِيِّكَ، صَلَاةً تُزَلِّفُهَا فَوْقَ زُلْفَى عِبَادِكَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَأَهْلِ الْأَرْضِينَ

»(۱).

۳- زیارتی دیگر به نقل از امام باقر علیه السلام

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُمْتَحَنَةً امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ، فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً، وَرَعَمْنَا أَنَا لَكَ أَوْلِيَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ، وَصَابِرُونَ لِكُلِّ مَا آتَانَا بِهِ أَبُوكَ صَلِّ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَآتِي بِهِ وَصِيَّتِي، فَأَنَا نَسِئُكَ أَنْ كُنَّا صِدْقًا لَكَ، إِلَّا الْحَقَّتْنَا بِتَصَدِيقِنَا لِهَمَّا، لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بَأَنَّ قَدْ طَهَّرْنَا بِوَلَايَتِكَ

»(۲).

۱- بحارالانوار، جلد ۹۷، صفحه ۱۹۸ و اقبال، صفحه ۶۲۳.

۲- همان مدرک، صفحه ۱۹۴، حدیث ۱۱، به نقل از تهذیب، جلد ۶، صفحه ۹، حدیث ۱۲.

۴- زیارت ائمه بقیع علیهم السلام

هنگامی که به زیارت قبور ائمه مظلوم بقیع مشرف شدی، روبروی آن قبور و پشت به قبله بایست، و به شکل زیر آن حضرات را زیارت کن:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ التَّقْوَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحَجَّجُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْقَوَّامُ فِي الْبَرِيَّةِ بِالْقِسْطِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ آلَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوَى، أَشْهَدُ أَنْكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَّيْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِي ذَاتِ اللَّهِ، وَكُذِّبْتُمْ وَاسِيءَ إِلَيْكُمْ فَغَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيْمَّةَ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدُونَ، وَأَنَّ

ص: ۸۴

طَاعَتِكُمْ مَفْرُوضَةٌ، وَأَنَّ قَوْلَكُمْ الصِّدْقُ، وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجَابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطَاعُوا، وَأَنَّكُمْ دَعَأْتُمُ الدِّينَ وَأَرْكَانُ الْأَرْضِ، لَمْ تَزَالُوا بِعَيْنِ اللَّهِ يَنْسِيخُكُمْ مِنْ أَصْلَابِ كُلِّ مَطَهَّرٍ، وَيَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ، لَمْ تُدَنَّسْكُمْ الْجَاهِلِيَّةُ الْجَهْلَاءُ، وَلَمْ تَشْرِكْ فِيكُمْ فَتَنُ الْأَهْوَاءِ، طِبْتُمْ وَطَابَ مَنُوبُكُمْ، مَنْ بِكُمْ عَلَيْنَا دِيَانُ الدِّينِ، فَجَعَلَكُمْ فِي بَيْوتِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صِيَالَتَنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا، وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا، إِذْ اخْتَارَكُمْ اللَّهُ لَنَا، وَطَيَّبَ خَلْقَنَا بِمَا مَنَّ عَلَيْنَا مِنْ وَلَايَتِكُمْ، وَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّينَ بِعِلْمِكُمْ، مُعْتَرِفِينَ بِتَصَدِيقِنَا أَيَّاكُمْ، وَهَذَا مَقَامٌ مِنْ اسْرَفٍ وَاخْطَاءٍ وَاسْتِكَانٍ وَأَقْرَبُ مَا جَنَى وَرَجَى بِمَقَامِهِ الْخُلَاصِ، وَأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ

ص: ۸۵

مُسْتَنْقِدُ الْهَلَكِي مِنَ الرَّدَى فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ، فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا، وَاتَّخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا، وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا. يَا مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَسِيهُو، وَدَائِمٌ لَا يَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْءٍ، لَكَ الْمَنْ بِمَا وَفَّقْتَنِي، وَعَرَّفْتَنِي بِمَا أَقَمْتَنِي عَلَيْهِ، إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبَادُكَ، وَجَهَلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ، وَمَالُوا إِلَى سِوَاهُ، فَكَانَتِ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ اقْوَامٍ خَصَّصْتَهُمْ بِمَا خَصَّصْتَنِي بِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقَامِي هَذَا، مَذْكُورًا مَكْتُوبًا، فَلَا تَحْرِمْنِي مَا رَجَوْتُ، وَلَا تُخَيِّبْنِي فِيمَا دَعَوْتُ، بِحُزْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

«(۱)»

۱- کامل زیارات، باب ۱۵، حدیث ۲.

ص: ۸۶

سپس برای خود و ملتسمین دعا و حاجتمدان، دعا کن.

پس از آن قبور فاطمه بنت اسد، و ابراهیم فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سایر بزرگان بقیع را زیارت کن، و بر آنها درود و رحمت فرست، و بر ایشان فاتحه بخوان، و برای زائر سزاوار است مساجد هفتگانه و مسجد قبا و قبور شهدای احد را زیارت کند.

۵- زیارت جامعه

حضرت رضا علیه السلام در پاسخ کسی که از زیارت قبر امام موسی کاظم علیه السلام سؤال کرده بود، فرمودند: کافی است که در همه جا (یعنی در زیارت هر یک از ائمه، و خطاب به شخص آن امام، یا به همه ائمه به طور دسته‌جمعی) بگویید:

ص: ٨٧

«السَّلَامُ عَلَىٰ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَاصْبِيَاءِهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ أَمَنَاءِ اللَّهِ وَاجِبَائِهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ أَنْصَارِ اللَّهِ وَخُلَفَائِهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ مَسَاكِينِ ذِكْرِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ مَظَاهِرِ أَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ الدُّعَاءِ إِلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ الْمُسْتَقْرِّينَ فِي مَرْضَاتِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعِيَةِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَىٰ الْأَدْلَاءِ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ مَنَ وَالَاهُمْ فَقَدُوا إِلَى اللَّهِ، وَمَنَ عَادَاهُمْ فَقَدُوا عَادَى اللَّهِ، وَمَنَ عَرَفَهُمْ فَقَدُوا عَرَفَ اللَّهُ، وَمَنَ جَاهَلَهُمْ فَقَدُوا جَاهَلَ اللَّهُ، وَمَنَ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدُوا اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، وَمَنَ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدُوا تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ، وَاشْهَدُ اللَّهُ أَنِّي سَلِّمٌ لِمَنَ سَأَلْتُمُ، وَحَزْبٌ لِمَنَ حَارَبْتُمُ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلَانِيَتِكُمْ، مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ،

ص: ۸۸

لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَابْرَأَ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 (۱).»

۶- زیارت حمزه علیه السلام

به هنگام زیارت قبر حضرت حمزه، عموی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در احد بگوید:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ الشُّهُدَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ اللَّهِ وَاسَدَ رَسُولِهِ، اشْهَدُ
 أَنَّكَ قَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَجُدْتَ بِنَفْسِكَ، وَنَصَيْحَتِ رَسُولِ اللَّهِ، وَكُنْتَ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ سُجَّانَهُ رَاغِبًا، بِأَبِي أَنْتَ وَآمِي، مُتَقَرِّبًا
 إِلَى

۱- کامل الزیارات، باب ۱۰۴، حدیث ۱.

ص: ۸۹

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِذَلِكَ، رَاغِبًا إِلَيْكَ فِي الشَّفَاعَةِ، ابْتِغَى بِزِيَارَتِكَ خَلَاصَ نَفْسِي، مُتَعَوِّدًا بِكَ مِنْ نَارِ اسْتَحَقَّهَا مِثْلِي بِمَا
 جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي، هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي اخْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي، فَزِعًا إِلَيْكَ رَجَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي، اتَّيْتُكَ مِنْ شُقْمِهِ بَعِيدِهِ، طَالِبًا فَكَأَنَّكَ رَقَبَتِي
 مِنَ النَّارِ، وَقَدْ أَوْقَرْتُ ظَهْرِي ذُنُوبِي، وَآتَيْتُ مَا اسْتَخَطَّ رَبِّي، وَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا أَفْزَعُ إِلَيْهِ خَيْرًا لِي مِنْكُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ، فَكُنْ لِي شَفِيعًا
 يَوْمَ فَقْرِي وَحَاجَتِي، فَقَدْ سَرَزْتُ إِلَيْكَ مَحْزُونًا، وَاتَّيْتُكَ مَكْرُوبًا، وَسَكَبْتُ عَبْرَتِي عِنْدَكَ بَاكِئًا، وَصِرْتُ إِلَيْكَ مُفْرَدًا، وَأَنْتَ مِمَّنْ
 أَمَرَني اللَّهُ بِصَلَاتِهِ، وَحَثَّنِي عَلَى بَرِّهِ، وَدَلَّنِي عَلَى فَضْلِهِ، وَهَدَانِي لِجَنَّتِهِ، وَرَغَّبَنِي فِي الْوَفَادَةِ إِلَيْهِ، وَالْهَمَمِي طَلَبَ الْحَوَائِجِ

ص: ۹۰

عِنْدَهُ، أَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يَشْقَى مَنْ تَوَلَّاهُمْ، وَلَا يَخِيبُ مَنْ أَتَاهُمْ، وَلَا يَخْسِرُ مَنْ يَهْوَاهُمْ، وَلَا يَشْعُدُ مَنْ عَادَاهُمْ
 (۱).»

۷- دعای خداحافظی با پیامبر صلی الله علیه و آله

هنگام وداع با پیامبر صلی الله علیه و آله بگوید:

«اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَإِنَّ تَوْفِيقِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا أَشْهَدُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي، أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

». یکی از یاران امام صادق علیه السلام از آن حضرت در ارتباط با وداع قبر رسول الله صلی الله علیه و آله سؤال کرد، فرمود: بگو:

ص: ۹۱

«صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ
(۱).»

۸- وداع با ائمه بقیع علیهم السلام

و پس از وداع با قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله قبور ائمه بقیع علیهم السلام را نیز زیارت کند، و با آنان وداع نماید و بگوید:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ اَيُّمَّةَ الْهُدَى وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، اسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهُ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكُمْ السَّلَامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتُمْ بِهِ وَ دَلَّلْتُمْ عَلَيْهِ،
اللَّهُمَّ فَاصْبِرْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ
». و سپس می گوید:

«وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِمْ بِرَحْمَتِكَ

۱- کامل الزیارات، باب ۷، صفحه ۲۶، حدیث ۱ و ۲.

ص: ۹۲

یا اَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ.»

۹- تلبیه‌های مستجابی

مستجاب است پس از تلبیه واجب)

لَئِيكَ اللَّهُمَّ لَئِيكَ، لَئِيكَ لِشَرِيكَ لَكَ لَئِيكَ، اِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لِشَرِيكَ لَكَ

، لَئِيكَ هَاي زِير رَا نيز بگويد:

«لَئِيكَ ذَا الْمَعَارِجِ لَئِيكَ، لَئِيكَ دَاعِيًا اِلَى دَارِ السَّلَامِ لَئِيكَ، لَئِيكَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ لَئِيكَ، لَئِيكَ اَهْلَ التَّلْبِيَةِ لَئِيكَ، لَئِيكَ ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ لَئِيكَ، لَئِيكَ تُبْدِيُّ وَالْمَعَادُ اِلَيْكَ لَئِيكَ، لَئِيكَ تَشْتَعْنِي وَيُفْتَقِرُ اِلَيْكَ لَئِيكَ، لَئِيكَ مَرْعُوبًا وَمَرْهُوبًا اِلَيْكَ لَئِيكَ، لَئِيكَ اِلَهَ الْحَقِّ لَئِيكَ، لَئِيكَ ذَا النُّعْمَاءِ وَ

ص: ۹۳

الْفُضْلِ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ كَشَّافَ الْكُزْبِ الْعِظَامِ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدَيْكَ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ يَا كَرِيمَ لَبَّيْكَ
 «. شخصی که عمره به جا می‌آورد تلبیه گفتن را تا زمانی که خانه‌های مکه را ببیند، ادامه می‌دهد و سپس قطع می‌کند، و تلبیه حج
 تا ظهر روز عرفه ادامه خواهد داشت، و پس از آن قطع خواهد شد.

۱۰- دعاهای اشواط طواف

خواندن دعاهای زیر در هر یک از شوطهای طواف به ترتیبی که می‌آید، شایسته است:

شوط اول

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، مُخْلِصِينَ لَهُ

ص: ۹۴

الدين، وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّ آبَائِنَا الْأُولَى، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعَدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَ
 أَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَيُمِيتُ وَيُحْيِي وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَطْهَارِ

« . شوط دوم

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ، وَأَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ، وَ

ص: ۹۵

اَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَ اَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا، فَانَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ،
 اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ اَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ، وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ اَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ عَافِيَتَكَ فِيْ اُمُوْرِيْ
 كُلِّهَا، وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَ عَذَابِ الْاٰخِرَةِ، وَ اَعُوْذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ، وَ عِزَّتِكَ الَّتِي لَا تُرَامُ، وَ قُدْرَتِكَ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا
 شَيْءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ

« . شوط سوّم

«اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُوْنِ الْمَخْزُوْنِ

ص: ۹۶

الطَّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبَارَكِ، وَ أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ، وَ سَيِّدَانِكَ الْقَدِيمِ، يَا وَاهِبَ الْعَطَايَا، يَا مُطْلِقَ الْأَسَارِى وَ يَا فَكَّاكَ الرَّقَابِ مِنَ النَّارِ، أَسْئَلُكَ أَنْ تُصَلِّىَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ أَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَ أَنْ تُخْرِجَنِي مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا، وَ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ آمِنًا، وَ أَنْ تَجْعَلَ دُعَائِي أَوَّلَهُ فَلَاحًا، وَ أَوْسَطَهُ نَجَاحًا، وَ آخِرَهُ صَلاَحًا، إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

« . شوط چهارم

«اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ

ص: ۹۷

أَكُنْ أَهْلًا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتِكَ، فَرَحْمَتُكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَتَسِيَعَنِي لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِاللُّوَانِ الْعِيَابِ، سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَبَصْرًا وَفَهْمًا وَعِلْمًا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

« . شوط پنجم

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ، أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ، وَغَائِمِ مَغْفِرَتِكَ، وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ، وَالسَّلَامَةَ مِنْ

ص: ۹۸

كُلُّ اِثْمٍ اَللّٰهُمَّ لَا تَدْعُ لِيْ ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ، وَلَا هَمًّا اِلَّا فَرَجْتَهُ، وَلَا سِقْمًا اِلَّا شَفَيْتَهُ، وَلَا عَيْبًا اِلَّا سَتَرْتَهُ، وَلَا رِزْقًا اِلَّا بَسَيْطْتَهُ، وَلَا خَوْفًا اِلَّا اَمَنْتَهُ، وَلَا سُوءًا اِلَّا صَرَفْتَهُ، وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا، وَلِيْ فِيْهَا صَلاَحٌ اِلَّا قَضَيْتَهَا، يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ، اَمِيْنَ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ

« . شوط ششم

«اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا اِلهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ، الرَّحْمَنُ الرَّحِيْمُ، ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ، وَ اَسْأَلُهُ اَنْ يَتُوْبَ عَلَيَّ تَوْبَةً عَنِّيْ عَزِيْدَ ذَلِيْلِ خَاضِعٍ فَقِيْرٍ بِاَيْسٍ مِسْكِيْنٍ مُسْتَكِيْنٍ مُسْتَحِيْرٍ، لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِيْهِ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيٰوَةً وَلَا نُشُوْرًا، اَللّٰهُمَّ

ص: ۹۹

إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَمِنْ صِلْوَةٍ لَا تُرْفَعُ، وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 الْمُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ، وَالْفَرَجَ بَعْدَ الْكُرْبِ، وَالرِّخَاءَ بَعْدَ الشَّدَّةِ، اللَّهُمَّ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ
 «. شوط هفتم

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ، وَاسْمِكَ الْعَظِيمِ، وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ، إِنَّهُ
 لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ، وَالنَّجَاءَ مِنَ النَّارِ وَ

ص: ۱۰۰

مِنْ كُلِّ، بَلِيَّةٍ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ، وَالرِّضْوَانَ فِي دَارِ السَّلَامِ، وَجِوَارِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ، اَللّٰهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ. اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْكَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلِ التَّوْرَ فِي بَصِيرِي وَالبصيرةَ فِي دِينِي وَاليقينَ فِي قَلْبِي وَالإخلاصَ فِي عَمَلِي وَالسَّلَامَةَ فِي نَفْسِي وَالسَّعَةَ فِي رِزْقِي وَالشُّكْرَ لَكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

۱۱- دعاهای اشواط سعی

خواندن دعاهای زیر در هر یک از دورهای سعی، به ترتیبی که می‌آید شایسته است:

ص: ۱۰۱

دور اول (از صفا به مروه)

«اللَّهُ اكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ الْكَرِيمِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعَدَّهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، لَا شَيْءَ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَلَا يَنْفُتُ أَبَدًا، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَالْيَهُ الْمَصِيرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، وَأَعْفُ وَتَكَرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمَ، أَنْتَ تَعَلَّمَ مَا لَا نَعَلَّمُ، أَنْتَ أَنْتَ اللَّهُ الْمَاعِزُ الْأَكْرَمُ، رَبِّ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ سَالِمِينَ غَانِمِينَ، فَرِحِينَ مُسْتَبْشِرِينَ، مَعَ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ، وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ،

ص: ۱۰۲

وَ حَسَنَ اَوْلِيَّتِكَ رَفِيْقًا، ذَلِكُكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ، وَ كَفَى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا، لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ، حَقًّا حَقًّا، لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ، وَ لَا نَعْبُدُ اِلَّا اِيَّاهُ، مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ، وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُوْنَ

«و نزدیک مروه این آیه خوانده می شود:

«اِنَّ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اِنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَ مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ

«دور دوم (از مروه به صفا)

«اللّٰهُ اَكْبَرُ اللّٰهُ اَكْبَرُ، اللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ، لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْوَحْدُ الْاَحَدُ، الْفَرْدُ الصَّمِدُ، الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا- وَلَدًا، وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِي

ص: ۱۰۳

الْمُلْكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَكَبَّرَهُ تَكْبِيرًا.

اللَّهُمَّ أَنْكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ: «ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»، دَعَوْنَاكَ رَبَّنَا فَاعْفُ لَنَا كَمَا امْرَأَتْنَا، أَنْكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ، رَبَّنَا أَنْتَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمَنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا، رَبَّنَا فَاعْفُ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ، رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَ لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْكَ لَا- تُخْلِفُ الْمِيعَادَ، رَبَّنَا عَلَيكَ تَوَكَّلْنَا وَ الْيُكُ انبْنَا وَ الْيُكُ الْمَصِيرُ، رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ، وَ لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا، رَبَّنَا أَنْكَ رُوْفٌ رَحِيمٌ، رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، وَاعْفُ وَ تَكْرَمْ، وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمْ، أَنْكَ تَعَلَّمْ مَا لَا نَعْلَمُ، أَنْكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. إِنَّ الصِّفَا وَ

ص: ۱۰۴

الْمُرُوَّةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ، أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

«. دور سۆم

«اللَّهُ اكْبُرُ اللَّهُ اكْبُرُ، اللَّهُ اكْبُرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ، رَبَّنَا ائْتِمْنَا لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا، اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّهُمَّ اِنِّي اَسئَلُكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ، عَاجِلَهُ وَ آجِلَهُ، وَ اَسئَلُكَ لِذَنبِي، وَ اَسئَلُكَ رَحْمَتَكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. رَبِّ اغْفِرْ وَ اَرْحَمْ، وَ اعْفُ وَ تَكْرَمْ، وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اللَّهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ، رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا، وَ لَا تُرْغِ قَلْبِي بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنِي، وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، اِنَّكَ اَنْتَ

ص: ۱۰۵

الْوَهَّابُ. اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي وَبَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ أَنْتَ كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا اثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ حَتَّى تَرْضَى

«. إِنَّ الصِّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

«. دور چهارم

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ اسئَلُكَ مِنْ خَيْرٍ مَا تَعْلَمُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ

ص: ۱۰۶

شَرٌّ مَا تَعَلَّمَ، وَ اسْتَيْغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ مَا تَعَلَّمَ، وَ اعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعَلَّمَ، وَ اسْتَيْغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ مَا تَعَلَّمَ، اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللَّهِ الصَّادِقُ الْوَعْدِ الْاَمِيْنُ.

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَيْغْفِرُكَ كَمَا هَدَيْتَنِي لِلْاِسْلَامِ اِنْ لَا تُنْزِعْهُ مِنِّي، حَتَّى تَتَوَفَّاهُ عَلَيَّ وَ اَنَا مُسْلِمٌ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَ فِي سَمْعِي نُورًا، وَ فِي بَصَرِي نُورًا.

اللَّهُمَّ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي، وَ يَسِّرْ لِي امْرِي، وَ اعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ وَ سَاوِسِ الصَّادِرِ، وَ شَتَاتِ الْاَمْرِ، وَ فِتْنَةِ الْقَبْرِ. اللَّهُمَّ اِنِّي اعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا يَلِجُ فِي اللَّيْلِ، وَ مِنْ شَرِّ مَا يَلِجُ فِي النَّهَارِ، وَ مِنْ شَرِّ مَا تَهْبُ بِهِ الرِّيَّاحُ، يَا اَرْحَمَ الرَّحِمِيْنَ. سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا اللَّهُ، سُبْحَانَكَ مَا

ص: ۱۰۷

ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا اللَّهُ، رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، وَاعْفُ وَتَكْرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمْ، إِنَّكَ تَعَلَّمْ مَا لَا نَعَلَّمْ، أَنْتَ اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
 إِنَّ الصَّفا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

« دور پنجم

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ، سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا اللَّهُ، سُبْحَانَكَ مَا أَعْلَى شَأْنِكَ يَا اللَّهُ، اللَّهُمَّ حَبِّبْنَا
 الْإِيمَانَ، وَزَيِّنْهُ فِي قُلُوبِنَا، وَكَرِّهْ لَنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ، وَاجْعَلْنَا مِنَ الرَّشِيدِينَ. رَبِّ اغْفِرْ وَ

ص: ۱۰۸

ارْحَمْ، وَاعْفُ وَتَكْرَمْ، وَتَجَاوِزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اللهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ. اللهُمَّ فِى عِيْدَابِكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ، اللهُمَّ اهْدِنِى بِالْهُدَى وَنَقِّنِى بِالتَّقْوَى وَاعْفُ لِى فِى الْاٰخِرَةِ وَالْاَوَّلَى اللهُمَّ ابْسِطْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ وَرِزْقِكَ، اللهُمَّ اِنِّى اَسْتَلِكُ النَّعِيمَ الْمُقِيمَ، الَّذِى يَحْوِلُ وَلَا يَزُولُ اَبَدًا، اللهُمَّ اجْعَلْ فِى قَلْبِى نُورًا، وَفِى سَمْعِى نُورًا، وَفِى بَصِيْرِى نُورًا، وَفِى لِسَانِى نُورًا، وَعَنْ يَمِيْنِى نُورًا، وَ مِنْ فَوْقِى نُورًا، وَاجْعَلْ فِى نَفْسِى نُورًا، وَعَظِّمْ لِى نُورًا. رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِى وَيَسِّرْ لِى اَمْرِى. اِنَّ الصِّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَ

ص: ۱۰۹

مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

«. دور ششم

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، صَدَقَ وَعْدُهُ، وَ نَصَرَ عَبْدَهُ، وَ هَرَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ لَا نَعْبُدُ إِلَّا آيَاهُ، مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ اسْتَلْكَ الْهُدَى وَ التَّقَى وَ الْعِفَافَ وَ الْغِنَى اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَالَّذِي تَقُولُ، وَ خَيْرًا مِمَّا نَقُولُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ اسْتَلْكَ رِضَاكَ وَ الْجَنَّةَ، وَ اعُوذُ بِكَ مِنْ سَخَطِكَ وَ النَّارِ، وَ مَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَ فِعْلٍ أَوْ عَمَلٍ، اللَّهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْنَا، وَ بِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْنَا، وَ فِي كَنَفِكَ وَ أَنْعَامِكَ وَ عَطَائِكَ وَ

ص: ۱۱۰

اِحْسَانِكَ اضْرِبْحُنَا وَ اَمْسِينَا، اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَا قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَ الْاٰخِرُ فَلَا بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَ الظَّاهِرُ فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ، وَ الْبَاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُونَكَ، نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَلْسِ وَ الْكَسَلِ وَ عِيذابِ الْقَبْرِ، وَ فِتْنَةِ الْغِنَى وَ نَسِيئِكَ الْفُوزِ بِالْجَنَّةِ. رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ، وَ اعْفُ وَ تَكْرَمْ، وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اللهُ الْمَعَزُّ الْمَأْكْرَمُ. اِنَّ الصِّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شِعَابِ اللهِ فَمَنْ حَيَّجَ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطْوِفَ بِهِمَا، وَ مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

«. دور هفتم

«الله أكبر الله أكبر، الله أكبر كبيراً، و الحمدُ

ص: ۱۱۱

لِلَّهِ كَثِيرًا، اللَّهُمَّ حَبِّبِ إِلَيَّ الْإِيمَانَ وَزَيِّنْهُ فِي قَلْبِي، وَكَرِّهْ إِلَيَّ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ، وَاجْعَلْنِي مِنَ الرَّشِيدِينَ. رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، وَاعْفُ وَتَكَرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمَ، أَنْتَكَ تَعَلَّمُ مَا لَا نَعَلَّمُ، أَنْتَ اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ، اللَّهُمَّ اخْتِمْ بِالْخَيْرَاتِ آجَالَنَا، وَحَقِّقْ بِفَضْلِكَ آمَالَنا، وَسَهِّلْ لِئَلْبُوغِ رِضَاكَ سُبُلَنَا، وَحَسِّنْ فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ أَعْمَالَنَا. يَا مُنْقِذَ الْغَرَقَى يَا مُنْجِيَ الْهَلْكَى يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ، يَا دَائِمَ الْمَعْرُوفِ، يَا مَنْ لَا غِنَى بِشَيْءٍ عَنْهُ، وَلَا يُبَدَّلُ لِكُلِّ شَيْءٍ مِنْهُ، يَا مَنْ رَزَقَ كُلَّ شَيْءٍ عَلَيْهِ، وَاصْبِرْ كُلَّ شَيْءٍ إِلَيْهِ.

اللَّهُمَّ انِّي عَائِدٌ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أُعْطَيْتَنَا، وَمِنْ شَرِّ مَا مَنَعْتَنَا. اللَّهُمَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ، وَالْحَقْنَا

ص: ۱۱۲

بِالصَّالِحِينَ، غَيْرِ خَزَايَا وَلَا مَفْتُونِينَ، رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ، رَبِّ اٰتِمِّمْ بِالْخَيْرِ.
 اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَ مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

۱۲- طواف وداع

کسی که می‌خواهد از مکه خارج شود مستحب است طواف وداع بجا آورد، و پس از هفت دور طواف و نماز طواف این دعا را بخواند:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَأَمِينِكَ وَحَبِيبِكَ وَنَجِيِّكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ كَمَا بَلَّغَ رِسَالَاتِكَ، وَ
 جَاهَدَ فِي

ص: ۱۱۳

سَبِيلِكَ، وَ صَدَعَ بِأَمْرِكَ، وَأَوْذَى فِي جَنْبِكَ، وَعَبَدَكَ حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ. اللَّهُمَّ أَقْلِبْنِي مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا لِي، بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ وَفْدِكَ، مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْبَرَكَاتِ وَالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْعَافِيَةِ
 (۱).

البته انجام بخشی از مستحبات مخصوصاً در ایام حج امکان‌پذیر نیست، و موجب مزاحمت برای زوار است، به آنچه امکان‌پذیر است و مزاحمت ندارد قناعت شود.

۱۳- دعای توسل

مقصود از «توسل» در این جا، وسیله قرار دادن انسانهای شایسته و صالح، در پیشگاه خدا و طلب

ص: ۱۱۴

چیزی از خدا به خاطر آنان است که مورد سفارش قرآن و روایات اسلامی قرار گرفته است (بخشنده نعمتها خداست و آن بزرگواران در پیشگاه او شفاعت می‌کنند). قرآن کریم می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، پرهیزکاری پیشه کنید و وسیله‌ای برای تقرب به خدا انتخاب نمایید. (۱) البته وسیله تقرب به خدا، امور گوناگونی است- همان گونه که در روایات تصریح شده است- که از جمله آنها، شفاعت پیامبران و امامان و بندگان صالح نزد خداوند می‌باشد. قرآن کریم به طور روشن به رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌گوید: «اگر گنه کاران به محضرت آیند و از خدا طلب آمرزش نمایند و تو نیز برای آنها طلب

۱- سوره مائده، آیه ۳۵.

ص: ۱۱۵

عفو کنی، مشمول رحمت و عفو خدا خواهند شد»^(۱) در روایات فراوانی از طریق شیعه و سنی، مسأله توسل به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام مطرح شده و مورد سفارش قرار گرفته است و آنها که منکر توسل هستند به خاطر کمی اطلاعات و یا بی‌اطلاعی آنها از آیات قرآن و روایات اسلامی است^(۲) مرحوم «علّامه مجلسی» فرموده است که در برخی از کتابهای معتبر آمده است که جناب «شیخ صدوق» این دعای توسل را از ائمه: روایت کرده و گفته است: «این دعا را برای هر حاجتی که خواندم به زودی به اجابت رسید»^(۳)

۱- سوره نساء، آیه ۶۴.

۲- برای آگاهی بیشتر در این زمینه، به تفسیر نمونه، جلد ۴، صفحه ۳۶۳ به بعد و جلد ۱۲ صفحه ۱۶۶ و دیگر کتب مراجعه شود.

۳- بحارالانوار، جلد ۹۹، صفحه ۲۴۷.

ص: ۱۱۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَسْتَشْفِعُكَ وَاتَّوَجَّهُ اِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يَا اَبَا الْقَاسِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَا اِمَامَ الرَّحْمَةِ، يَا سَيِّدَنَا
 وَمَوْلَانَا، اَنَا تَوَجَّهْتُ وَاسْتَشْفَعْتُ وَتَوَسَّلْتُ بِكَ اِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا اَبَا الْحَسَنِ يَا
 اميرَ الْمُؤْمِنِينَ، يَا عَلِيَّ بْنَ ابيطَالِبٍ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَي خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، اَنَا تَوَجَّهْتُ وَاسْتَشْفَعْتُ وَتَوَسَّلْتُ بِكَ اِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ
 يَدَيِ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءُ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ، يَا قُرَّةَ عَيْنِ الرَّسُولِ، يَا سَيِّدَتَنَا

ص: ۱۱۷

وَمَوْلَاتِنَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعِ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أبا مُحَمَّدٍ
يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، أَيُّهَا الْمَجْتَبَى يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَ
قَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهاً عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعِ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أبا عَبْدِ اللَّهِ، يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ، أَيُّهَا الشَّهِيدُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ
عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهاً عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعِ لَنَا
عِنْدَ اللَّهِ، يَا أبا الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا
وَ تَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى

ص: ۱۱۸

اللَّهُ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا ابا جَعْفَرٍ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، أَيُّهَا الْبَاقِرُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا ابا عَبْدِ اللَّهِ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، أَيُّهَا الصَّادِقُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا ابا الْحَسَنِ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ، أَيُّهَا الْكَاطِمُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا

ص: ۱۱۹

وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا اَبَا الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى اَيُّهَا
الرِّضَا يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، اَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ
حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا ابا جَعْفَرٍ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، اَيُّهَا النَّقِيُّ الْجَوَادُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ،
يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، اَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا ابا
الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، اَيُّهَا الْهَادِي النَّقِيُّ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، اَنَا

ص: ۱۲۰

تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ أَلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أبا مُحَمَّدٍ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ،
 أَيُّهَا الزَّكِيُّ الْعَسِيْ كَرِيٌّ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ أَلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ
 بَيْنَ يَدَيْ حَاجَتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلْفَ الْحُجَّةَ، أَيُّهَا الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ الْمَهْدِيُّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ،
 يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، أَنَا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ أَلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ،
 اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ

. سپس حاجت خود را بخواهد که إن شاء الله تعالی برآورده می شود. در روایت

ص: ۱۲۱

دیگری (۱) آمده است که بعد از این بگوید:

يَا سَادَتِي وَمَوَالِيَّ، اِنِّي تَوَجَّهْتُ بِكُمْ اِئْمَتِي وَعُدَّتِي لِيَوْمِ فَقْرِي وَحَاجَتِي اِلَى اللّٰهِ، وَتَوَسَّلْتُ بِكُمْ اِلَى اللّٰهِ، وَاسْتَشْفَعْتُ بِكُمْ اِلَى اللّٰهِ، فَاشْفَعُوا لِي عِنْدَ اللّٰهِ، وَاسْتَنْقِذُونِي مِنْ ذُنُوبِي عِنْدَ اللّٰهِ، فَمَا نَكُومُ وَسَيْلَتِي اِلَى اللّٰهِ، وَبِحُبِّكُمْ وَبِقُرْبِكُمْ اَرْجُو نَجَاةً مِنَ اللّٰهِ، فَكُونُوا عِنْدَ اللّٰهِ رَجَائِي يَا سَادَتِي يَا اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ، وَلَعَنَ اللّٰهُ اَعْدَاءَ اللّٰهِ ظَالِمِيهِمْ مِنَ الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، اٰمِيْنَ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ.

۱- بحار الانوار، جلد ۹۹، صفحه ۳۴۹، حدیث ۹.

ص: ۱۲۲

۱۴- زیارت آل یاسین

«شیخ جلیل، احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی» در کتاب شریف «احتجاج» روایت کرده که از ناحیه مقدس حضرت مهدی علیه السلام زیارت زیر در پاسخ نامه «محمد حمیری» آمده است که زیارتی است بسیار عالی و پرمحتوا: (و در سرداب مقدس و غیر آن می‌توان از آن استفاده کرد) این زیارت مطابق نقل بحارالانوار چنین است:

سَلَامٌ عَلٰی آلِ یَسِّ السَّلَامِ عَلَیْكَ یا دَاعِیَ اللّٰهِ وَرَبَّانِیَّ آیَاتِهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ یا بَابَ اللّٰهِ وَدِیَانَ دِیْنِهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ یا خَلِیْفَةَ اللّٰهِ وَنَاصِرَ حَقِّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ یا حُجَّةَ اللّٰهِ وَدَلِیْلَ ارَادَتِهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ یا تَالِیَ كِتَابِ اللّٰهِ وَتَرْجُمَانَهُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ فی آنَاءِ لَیْلِكَ وَاطْرَافِ نَهَارِكَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ یا

ص: ۱۲۳

بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَوَكَّدَهُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ
 الْمَنْصُوبُ، وَالْعَلَمُ الْمَصْدُوبُ، وَالْغَوْثُ، وَالرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ، وَعِيدًا غَيْرَ مَكْدُوبٍ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقُومُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْعُدُ،
 السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْرَأُ وَتُبَيِّنُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصَلِّيَ وَتَقْتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَزُكُّعُ وَتَسْجُدُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُهَلِّلُ وَتُكَبِّرُ،
 السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَحْمَدُ وَتَسْتَغْفِرُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصْبِحُ وَتُمْسِي، السَّلَامُ عَلَيْكَ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى السَّلَامُ عَلَيْكَ
 أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ بِجَوَامِعِ السَّلَامِ، أَشْهَدُكَ يَا

ص: ۱۲۴

مَوْلَايَ اَنِّي اشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ، وَخِيَدُهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَاَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، لَا حَبِيْبَ اِلَّا هُوَ وَاَهْلُهُ، وَاشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ اَنَّ عَلِيًّا
 امِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ حُجَّتُهُ، وَالْحُسَيْنَ حُجَّتُهُ، وَعَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ،
 وَمُوسَى بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ، وَاشْهَدُ اَنَّكَ
 حُجَّةُ اللّٰهِ، اَنْتُمْ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ، وَاَنَّ رَجَعْتَكُمْ حَقًّا لَا- رَبِّ فِيهَا، يَوْمَ لَا- يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا، لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِي اِيْمَانِهَا
 خَيْرًا، وَاَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَاَنَّ نَاكِرًا وَنَكِيْرًا

ص: ۱۲۵

حَقُّ، وَاشْهَدُ أَنَّ الشَّرَّ حَقُّ، وَالْبَعْثَ حَقُّ (۱)، وَأَنَّ الصِّرَاطَ حَقُّ، وَالْمِرْصَادَ حَقُّ، وَالْمِيزَانَ حَقُّ، وَالْحَشَرَ حَقُّ، وَالْحِسَابَ حَقُّ، وَالْجَنَّةَ وَالنَّارَ حَقُّ، وَالْوَعْدَ وَالْوَعِيدَ بِهِمَا حَقُّ، يَا مَوْلَايَ شَقِيَّ مَنْ خَالَفَكَ، وَسَجَدَ مَنْ اطَاعَكَ، فَاشْهَدْ عَلَيَّ مَا اشْهَدْتُكَ عَلَيْهِ، وَأَنَا وَلِيُّ لَكَ، بَرِيٌّ مِنْ عِدُّوكَ، فَالْحَقُّ مَا رَضِيْتُمُوهُ، وَالْبَاطِلُ مَا اسْخَطْتُمُوهُ، وَالْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ، وَالْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ، فَانْفَسِي مُؤْمِنَةً بِاللَّهِ وَحِدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِرَسُولِهِ وَبِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَبِكُمْ يَا مَوْلَايَ، أَوْلِيكُمْ وَآخِرِكُمْ،

۱- در احتجاج و بحار الانوار: «ان النسر و البعث حق».

ص: ۱۲۶

وَنُصِرْتِي مُعَدَّةً لَكُمْ، وَمَوَدَّنِي خَالِصَةً لَكُمْ، آمِينَ آمِينَ

آن گاه این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَمَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَي مُحَمَّدٍ نَبِيِّ رَحْمَتِكَ، وَكَلِمَةِ نُورِكَ، وَاَنْ تَمَلِّمَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ، وَصِيْدِي نُورَ الْاِيْمَانِ، وَفِكْرِي نُورَ
 النَّبِيَّاتِ، وَعَزْمِي نُورَ الْعِلْمِ، وَقُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ، وَلِسَانِي نُورَ الصِّدْقِ، وَدِينِي نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِكَ، وَبَصِيْرِي نُورَ الضِّيَاءِ، وَسَمْعِي نُورَ
 الْحِكْمَةِ، وَمَوَدَّنِي نُورَ الْمَوَالِيَةِ لِمُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، حَتَّى الْقَاكَ وَقَدْ وَفَيْتَ بَعْدِيكَ وَمِيثَاقِكَ، فَتَغَشَّيْنِي رَحْمَتِكَ، يَا وَلِيُّ يَا
 حَمِيْدُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي اَرْضِكَ، وَخَلِيْفَتِكَ فِي بِلَادِكَ، وَالدَّاعِيَ اِلَى سَبِيْلِكَ، وَالْقَائِمِ بِقِسْمِ طَيْبِكَ، وَالتَّائِبِ بِاَمْرِكَ،
 وَوَلِيُّ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَبَوَارِ الْكٰفِرِيْنَ، وَمُجَلِّي الظُّلْمَةِ، وَمُنِيرِ الْحَقِّ، وَالنَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَالصِّدْقِ، وَكَلِمَتِكَ التَّامَّةِ فِي اَرْضِكَ، الْمُزْتَقِبِ

ص: ۱۲۷

الْخَائِفِ، وَالْوَلِيِّ النَّاصِحِ، سَيِّفِيْنَهُ النَّجَاةِ، وَعَلَّمَ الْهُدَىٰ وَنُوْرَ ابْصَارِ الْوَرَىٰ وَخَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدَىٰ وَمُجَلِّي الْعَمَىٰ الَّذِي يَمَلَأُ الْأَرْضَ
عَدْلًا وَقَشِيْطًا، كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا، اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى وَلِيِّكَ وَابْنِ اَوْلِيَائِكَ الَّذِيْنَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ، وَاوْجِبْتَ
حَقَّهُمْ، وَاذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا، اَللّٰهُمَّ اَنْصِرْهُ وَاَنْصِرْ بِهٖ لِدِيْنِكَ، وَاَنْصِرْ بِهٖ اَوْلِيَائِكَ، وَاَوْلِيَائَهُ وَشِيْعَتَهُ وَاَنْصَارَهُ، وَاَجْعَلْنَا
مِنْهُمْ، اَللّٰهُمَّ اَعِزَّهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَطَاغٍ، وَمِنْ شَرِّ جَمِيْعِ خَلْقِكَ، وَاَحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِيْنِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، وَاَحْرُسْهُ وَ
اَمْنَعْهُ مِنْ اَنْ يُّوْصَلَ اِلَيْهِ بِسُوْءٍ، وَاَحْفَظْ فِيْهِ رَسُوْلَكَ، وَاَلْ رَسُوْلِكَ، وَاظْهَرْ بِهٖ الْعَدْلَ، وَاَيِّدْهُ

ص: ۱۲۸

بِالنُّصِيرِ، وَأَنْصِيرُ نَاصِرِيهِ، وَأَخَذْتُ خَاذِلِيهِ، وَأَقْصِمُ قَاصِمِيهِ، وَأَقْصِمُ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ، وَأَقْتُلُ بِهِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ، وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا، بَرِّهَا وَبَحْرِهَا، وَأَمَلًا بِهِنَّ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَأُظْهِرُ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ، وَاتَّبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ، وَارِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَا يَأْمُلُونَ، وَفِي عِيدُوهُمْ مَا يَحْدُرُونَ، اللَّهُ الْحَقُّ آمِينَ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

پایان

۱- بحار الانوار، جلد ۹۹، صفحه ۸۱، حدیث ۱؛ احتجاج، جلد ۲، صفحه ۴۹۲ با اندکی تفاوت.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱) (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱
 ۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش
 از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند
 آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

